

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KIELCACH

LKI.410.9.1.2024

Elżbieta Masternak
Prezes Zarządu
Fundacja Instytut Praworządności
ul. Westerplatte 1Ł
26-301 Opoczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 22 kwietnia 2025 r.
(znak: KPK-KPO.441.20.2025)

P/24/031 – Funkcjonowanie Funduszu Sprawiedliwości

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Instytut Praworządności (dalej: Fundacja), ul. Westerplatte 1Ł, 26-301 Opoczno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Masternak, Prezes Zarządu Fundacji (dalej: Prezes), od 18 stycznia 2022 r. Poprzednio stanowisko Prezesa Zarządu Fundacji zajmował Mateusz Misztal (dalej: poprzedni Prezes).
Zakres przedmiotowy kontroli	Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu oraz wykonywanie umowy nr DFS-VI.7211.148.2021 na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile miały związek z kontrolowaną działalnością, w szczególności realizowaną umową dotacji.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	1. Marcin Sudół, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/63/2024 z 27 maja 2024 r. 2. Przemysław Pikuła, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/68/2024 z 28 maja 2024 r. 3. Łukasz Nowakowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/72/2024 z 21 czerwca 2024 r. (akta kontroli str. 1-4, 15-16, 18, 4591-4592)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Realizowane przez Fundację zadanie pn. „Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem w Radomiu wraz z Lokalnymi Punktami” finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwosci³ (dalej: zadanie lub projekt) wykonywane było w znacznej mierze niezgodnie z postanowieniami umowy nr DFS-VI.7211.148.2021 z 5 stycznia 2022 r.⁴ (dalej: umowa dotacji) zawartej z Dysponentem Funduszu – Ministrem Sprawiedliwosci. Należy przy tym podkreślić, że w związku z brakiem uprawnień Najwyższej Izby Kontroli do zastosowania wszystkich ustawowych kryteriów kontroli, nie dokonano oceny celowości oraz rzetelności realizacji przedsięwzięć w ramach projektu⁵.

W Fundacji wszystkie objęte analizą uzasadnienia udzielenia pomocy materialnej oraz jej zakresu sporządzano w sposób ogólnikowy, niepozwalający na ustalenie, czy udzielona pomoc była bezpośrednio związana z przestępstwem i miała na celu łagodzenie jego skutków. Nie weryfikowano również sytuacji materialnej beneficjentów, mimo że Fundacja zobowiązała się do tego w złożonej ofercie. Ponadto Fundacja udzieliła 51 osobom, spośród 141 objętych analizą pomoc wykraczającą poza zakres wynikający z wniosku. Jednocześnie 23 osobom przyznano pomoc, mimo nieuprawdopodobnienia, że osoby te były faktycznie pokrzywdzone przestępstwem.

Badanie próby wydatków wykazało również, że nie zawsze ponoszono je zgodnie z postanowieniami umowy, gdyż udzielono pomocy prawnej która nie miała bezpośredniego związku z następstwami przestępstwa, opłacano wydatki nieprzewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwosci z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwosci⁶ (dalej: rozporządzenie w sprawie Funduszu) czy też nie ujęte w kosztorysie⁷. Nieprawidłowości z ww. tytułów spowodowały wykorzystanie co najmniej 128 296,85 zł niezgodnie z przeznaczeniem.

Posiadane przed rozpoczęciem realizacji zadania doświadczenie Fundacji w udzielaniu pomocy osobom pokrzywdzonym sprowadzało się do świadczenia w przeszłości takiej pomocy przez osoby przewidziane do zaangażowania przy realizacji projektu. Każda z osób wyszczególnionych w ofercie spełniała wymagania określone w ogłoszeniu z 10 listopada 2021 r. o CXXII otwartym konkursie ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwosci w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i niedziałających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025 (dalej: ogłoszenie o konkursie). Jednak tylko część (56,7%) z nich faktycznie realizowała to zadanie. Fundacja zapewniła lokale przeznaczone na potrzeby Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem w Radomiu (dalej: Ośrodek w Radomiu) oraz sześciu Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem (dalej:

² Najwyższa Izba Kontroli formuluje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej także jako Fundusz Sprawiedliwosci lub Fundusz.

⁴ Zmieniona aneksem nr 1 zawartym 11 lutego 2022 r. i aneksem nr 2 zawartym 10 maja 2023 r.

⁵ Kontrola w Fundacji została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 3 w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o NIK z wykorzystaniem kryteriów legalności i gospodarności.

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 683, ze zm.

⁷ Część III. Szczegółowy opis i kosztorys oferty (dalej: kosztorys).

Lokalne Punkty), w których beneficjenci pomocy mieli zapewniony dostęp do osób pierwszego kontaktu i specjalistów.

Z 633 600 zł dotacji przyznanej Fundacji w latach 2022-2023 na koszty administracyjne związane z realizacją przedmiotu umowy dotacji (dalej: koszty administracyjne) nie zwrócono Dysponentowi Funduszu niewydatkowanej na ten cel części w kwocie 323 146,67 zł (51%).

Fundacja terminowo oraz w odpowiedniej wysokości dokonała zwrotu niewykorzystanej (poza kosztami administracyjnymi) części dotacji. Terminowo przekazywała miesięczne wykazy osób, którym udzielono pomocy, które na ogół zostały również prawidłowo sporządzone. Na koniec roku Fundacja przeprowadzała wymaganą umową dotacji zewnętrzną ewaluację skuteczności realizacji zadań.

Fundacja nie wywiązywała się w pełni z obowiązku poinformowania o świadczonej pomocy właściwych miejscowo jednostek organizacyjnych sądownictwa, prokuratury, policji oraz ośrodków pomocy społecznej.

W Fundacji osoby pierwszego kontaktu w 78 wnioskach ze 141 objętych analizą nie potwierdziły faktu udzielenia przez siebie pomocy, co było niezgodne z wzorem wniosku o udzielenie pomocy.

Termin zakończenia realizacji umowy dotacji przypadał na 31 grudnia 2025 r. Na koniec 2023 r., tj. w połowie realizacji projektu, co najmniej połowę docelowej wartości osiągnęło dziewięć (45%) z 20 wskaźników produktu i osiem (33,3%) z 24 wskaźników rezultatu. W żadnym stopniu nie zostały osiągnięte po trzy takie wskaźniki. Dotychczasowy przebieg realizacji projektu wskazywał, że zachodziło duże ryzyko nieosiągnięcia części z tych wskaźników.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu oraz wykonywanie umowy nr DFS-VI.7211.148.2021 na realizację zadań z tego Funduszu

Opis stanu faktycznego

Fundacja została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 13 stycznia 2020 r. Celem statutowym Fundacji było kreowanie warunków i sytuacji sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi społeczeństwa polskiego. W szczególności obejmowało to m.in. propagowanie praw człowieka i praw podstawowych, promowanie wartości i postaw obywatelskich, zapewnienie wsparcia ofiar przestępstw i wykroczeń, wzrost świadomości obywatelskiej w szczególności poprzez edukację prawną. Zgodnie ze statutem cele Fundacji miały być realizowane m.in. poprzez organizowanie i prowadzenie poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz psychologicznego w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niepełnosprawnych i pokrzywdzonych przestępstwem.

(akta kontroli str. 10-12, 21-23, 29-31, 37-39, 43-45, 3213, 3224, 4517, 4519, 4521, 4524)

W wyjaśnieniach odnoszących się do wykonywania w przeszłości (przed otrzymaniem dotacji z Funduszu) zadań zbieżnych lub o zbliżonym zakresie tematycznym do zadań zleconych Fundacji do realizacji przez Dysponenta Funduszu, Prezes odwołała się do doświadczenia osób zaangażowanych w realizację *działań polegających na prowadzeniu Okręgowego Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem wraz z lokalnymi punktami pomocy w Radomiu w projekcie realizowanym w latach 2019-2021 oraz Okręgowego Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem wraz z lokalnymi punktami pomocy w Ostrowcu Św. w projekcie realizowanym w latach 2019-2021. (...).* Również w raportach z ewaluacji

projektu za 2022 r. i 2023 r. wskazano, że Fundacja realizuje taki projekt po raz pierwszy, a dla ułatwienia jego realizacji pozyskano osoby, które wcześniej uczestniczyły w analogicznych działaniach⁸.

(akta kontroli str. 2374, 2417, 4637, 4639)

Na dzień rozpoczęcia realizacji projektu (tj. co najmniej na 5 stycznia 2022 r.) Fundacja:

- zatrudniała siedem (29,2%) z 24 imiennie wymienionych w ofercie osób przewidzianych do zaangażowania przy realizacji zadania, tj. koordynatora projektu (osoba zatrudniona od 3 stycznia 2022 r.), księgową (osoba zatrudniona od 3 stycznia 2022 r.), dwoje z siedmiu prawników oraz trzy (wszystkie) osoby pierwszego kontaktu (przy czym w umowie jednej z tych osób nie wskazano jednej z trzech lokalizacji, w której zgodnie z ofertą miała pełnić dyżury. Poprzedni Prezes wyjaśnił: *Widocznie stanowiło to pominięcie wynikające z oczywistej pomyłki. Nie sposób realizować tak organizacyjnie rozbudowanego projektu bez oczywistych omyłek i błędów*). Zgodnie z ofertą każdą z tych osób zatrudniono na podstawie umowy cywilnoprawnej, tj. umowy zlecenia¹⁰;
- nie zatrudniała (w szczególności nie zawarła umów cywilnoprawnych) 17 (70,8%) z 24 imiennie wymienionych w ofercie osób przewidzianych do zaangażowania przy realizacji zadania, tj. pięciu¹¹ z siedmiu prawników, żadnego z pięciu psychologów¹², osoby przewidzianej do świadczenia pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej, psychiatry¹³, żadnego z trzech mediatorów, żadnej z dwóch osób deklarujących współpracę w razie konieczności zastępstw;
- nie zatrudniała tłumacza języka migowego oraz języka obcego oraz nie zawarła umowy z biurem tłumaczeń.

Poprzedni Prezes wyjaśnił: *Fundacja dysponowała szerokim wachlarzem osób i w pełni zapewniła dostępność do wszystkich specjalistów których deklarowano w ofercie. „Dysponowanie” specjalistami nie oznacza automatyczne podpisanie umowy. Możemy dysponować 100 psychologami a zawrzeć umowę z 1 jeśli to wystarcza dla sprostania potrzeb beneficjentów, możemy również zawrzeć 100 umów z psychologami, ale akurat w chwili potrzeby beneficjenta działać może 1. Fundacja nie deklarowała, że „zawrze umowy” tylko że dysponuje osobami. Za zawarciem umowy wiążą się określone obowiązki publicznoprawne, a w celu ich minimalizacji Fundacja dysponując szeroką gamą specjalistów zawarła umowy wtedy gdy to było niezbędne.*

NIK zwraca uwagę, że w większości przypadków w ofercie Fundacja zadeklarowała, że zawrze stosowne umowy cywilnoprawne.

(akta kontroli str. 180-188, 396-406, 2510-2891, 3373-4487, 4656-4672, 5120, 5124, 5129-5131, 5338-5340)

Z dwiema osobami, spośród zadeklarowanych w ofercie (na dzień rozpoczęcia projektu) do umowy dotacji, zawarto umowy zlecenia dopiero 10 i 14 stycznia 2022 r.

⁸ Mowa o Raporcie z ewaluacji projektu „Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześiępstwem w latach 2022-2025”, realizowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwosci, za rok 2022, prowadzonego przez Fundację Instytut Praworządności KRS: 0000822666 i Raporcie z ewaluacji projektu „Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześiępstwem w latach 2022-2025”, realizowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwosci, za rok 2023, prowadzonego przez Fundację Instytut Praworządności KRS: 0000822666.

⁹ Data zawarcia umowy dotacji.

¹⁰ W przypadku księgowej Fundacja nie deklarowała w ofercie, że zostanie ona zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej.

¹¹ Z czego jedna osoba miała świadczyć pomoc prawną w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy Fundacją a Świętokrzyską Kancelarią Law&Tax Sp. z o.o. (osoba ta nie była wskazana imiennie w tej umowie).

¹² Z czego dwie osoby miały świadczyć pomoc psychologiczną w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy Fundacją a Świętokrzyską Kancelarią Law&Tax Sp. z o.o. (osoby te nie były wskazane imiennie w tej umowie).

¹³ Wyrażona w ofercie deklaracja zawarcia umowy cywilnoprawnej nie dotyczy psychiatry.

Jedną zatrudniono do świadczenia pomocy psychologicznej, a drugą do usług mediacyjnych. Poprzedni Prezes wyjaśnił: *Prawdopodobnie nie było takiej potrzeby aby zawierać umowy w datach wcześniejszych. Zaraz po ujawnieniu potrzeby zawarto stosowne umowy.*

(akta kontroli str. 180-188, 396-406, 2510-2891, 3373-4487, 5119-5120, 5124, 5129-5131, 5338-5340)

Fundacja zawarła umowy zlecenia ze Świętokrzyską Kancelarią Law&Tax Sp. z o.o.¹⁴ na udzielanie pomocy prawnej i psychologicznej uczestnikom projektu lub zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej. Jednak w ofercie stanowiącej załącznik do umowy dotacji każdorazowo deklarowano, że umowy cywilnoprawne będą zawierane z konkretnymi osobami, a nie podmiotami (np. spółkami). Dodatkowo żadna z umów z tą kancelarią nie wskazywała konkretnych osób, które będą świadczyć ww. pomoc. Poprzedni Prezes wyjaśnił: *Fundacja zawarła umowę z Świętokrzyską Kancelarią Law&Tax sp. z o.o. bo posiadała w swoich zasobach bardzo dobrych specjalistów, którzy deklarowali współpracę w ramach tejże spółki. Spółka ta była też w stanie zapewnić „na cito” specjalistów na niezbędne lokalizacje, jeśli to było niezbędne. To również odpowiadało fundacji z uwagi na znaczne ograniczenie obowiązków publicznoprawnych związanych z bezpośrednim zatrudnianiem wszystkich specjalistów (listy płac, deklaracje ZUS, odpłatność PIT, wystawianie PIT 11 itd.). Żaden z zapisów umowy z MS, ogłoszenia o konkursie nie zakazywały takiej praktyki. Ustalenia co do konkretnych osób były formułowane na gruncie kadra zarządzająca projektu – spółka. Z tego co pamiętam, strony przekazywały sobie informacje na podstawie umowy.*

(akta kontroli str. 2643-2649, 2664-2670, 5120, 5124, 5129-5131)

W okresie realizacji zadania spośród zadeklarowanych w ofercie (ze zm.) m.in.:

- 10 prawników (w ofercie zadeklarowano zatrudnienie każdej z tych osób na podstawie umowy cywilnoprawnej) pomoc prawną świadczyło siedem osób (spośród nich: cztery osoby Fundacja zatrudniła na podstawie umów cywilnoprawnych, jedna świadczyła pomoc prawną w ramach innej kancelarii, jedna osoba – początkowo świadczyła pomoc prawną w ramach innej kancelarii, a potem w ramach własnej działalności; jedna świadczyła pomoc prawną w ramach Świętokrzyskiej Kancelarii Law&TAX Sp. z o.o.); spośród trzech osób nieświadczących pomocy prawnej – dwóch Fundacja nie zatrudniła/nie zawierała umów cywilnoprawnych, a jedną Fundacja zatrudniła na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- 11 psychologów (w ofercie zadeklarowano zatrudnienie każdej z tych osób na podstawie umowy cywilnoprawnej) pomoc psychologiczną świadczyło pięć osób (z czterema osobami zawarto umowy cywilnoprawne, a jedna świadczyła pomoc psychologiczną w ramach Świętokrzyskiej Kancelarii Law&TAX Sp. z o.o.); pozostałych pięciu osób nie zatrudniono (nie zawierano z nimi żadnych umów), a jedna miała świadczyć pomoc psychologiczną w ramach Świętokrzyskiej Kancelarii Law&TAX Sp. z o.o.;
- trzech psychiatrów (w ofercie nie deklarowano zatrudnienia tych osób, w tym na podstawie umów cywilnoprawnych) pomoc psychiatryczną świadczyły dwie osoby (Fundacja nie zatrudniła żadnej z nich – nie zawierała z nimi umów cywilnoprawnych); również trzeci psychiatra nie został zatrudniony/nie zawierano z nią umów cywilnoprawnych;
- jednego psychologa/psychoterapeuty (w ofercie zadeklarowano zatrudnienie tej osoby na podstawie umowy cywilnoprawnej) – osoba ta nie świadczyła pomocy

¹⁴ Umowy zlecenia z 3 stycznia 2022 r., ze zm.

psychologicznej/psychoterapeutycznej (Fundacja jej nie zatrudniła/nie zawierała z nią żadnych umów cywilnoprawnych);

- pięciu mediatorów (w ofercie zadeklarowano zatrudnienie czterech z tych osób na podstawie umowy cywilnoprawnej) pomoc mediacyjną świadczyły trzy osoby (z każdą z tych osób zawarto umowy cywilnoprawne, w tym z jedną co do której Fundacja nie deklaruje jej zatrudnienia na podstawie umowy cywilnoprawnej); pozostałych dwóch osób nie zatrudniono/nie zawierano z nimi żadnych umów;
- nie zatrudniono tłumacza języka migowego i języka obcego oraz nie zawarto umowy z biurem tłumaczeń.

Prezes wyjaśniła: *Fundacja dysponowała szerokim zasobem osób i w pełni zapewniła dostępność do wszystkich specjalistów których deklarowano w ofercie. „Dysponowanie” specjalistami nie oznacza automatyczne podpisanie umowy. Zadeklarowany potencjał w ofercie stanowiącej załącznik do umowy Fundacja posiadała przez cały okres realizacji projektu. Fundacja nie deklarowała, że „zawrze umowy” tylko że dysponuje osobami. Z zawarciem umów wiążą się określone obowiązki publicznoprawne, a w celu ich minimalizacji Fundacja dysponując szeroką gamą specjalistów zawarła umowy wtedy gdy to było niezbędne, dlatego też na potrzeby realizacji potrzeb Beneficjentów zatrudniono odpowiednią ilość specjalistów w momencie gdy wynikła taka potrzeba. Fundacja nie zatrudniła tłumacza języka migowego i języka obcego, bowiem nie było takiej potrzeby, jednakże dysponowała specjalistami w sytuacji gdyby wynikało zapotrzebowanie na tego rodzaju pomoc. Jeśli zaś chodzi o tłumacza języka ukraińskiego, to nie było konieczności zawierania umowy z Panią [...]”¹⁵, bowiem w sytuacjach koniecznych i stosunkowo rzadkich tłumacz realizował powierzone przez Fundację zadania zgodnie ze zleceniem i wystawiał Fundacji FV za zrealizowaną usługę.*

(akta kontroli str. 180-188, 396-406, 2510-2891, 3373-4487, 5110, 5115, 5129-5131, 5338-5340)

W dniu zawarcia umowy dotacji (5 stycznia 2022 r.) Fundacja dysponowała lokalami przeznaczonymi na potrzeby:

- Ośrodka w Radomiu – lokal położony przy ul. Mireckiego 3 lok. 3 w Radomiu; wynajęty od 1 stycznia 2022 r.; umowa najmu została rozwiązana w dniu 31 stycznia 2024 r.;
- Lokalnego Punktu w Grójcu – lokal w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grójcu; nieodpłatne udostępnienie lokalu od 3 stycznia 2022 r. odbywało się bez zawarcia umowy, porozumienia, itp.¹⁶; Dyrektor (od 3 października 2022 r.) ww. ośrodka wyjaśniła, że z dostępnych jej informacji pomieszczenie udostępniono na podstawie ustnego porozumienia;
- Lokalnego Punktu w Kozienicach – lokal wchodzący w skład nieruchomości położonej przy ul. Lubelskiej 2 w Kozienicach; lokal formalnie został użyczony Fundacji przez Dyrektora Zarządzania Mieniem Komunalnym Gminy Kozienice¹⁷ od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2024 r.¹⁸;
- Lokalnego Punktu w Lipsku – pomieszczenie zlokalizowane w budynku położonym przy ul. Iłżeckiej 6A w Lipsku; lokal został użyczony przez Burmistrza

¹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

¹⁶ Pismem z 7 czerwca 2024 r. Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grójcu zaświadczyła, że Fundacja miała udostępniony lokal w budynku zarządzanego przez nią ośrodka od 3 stycznia 2022 r. do 31 stycznia 2024 r., celem prowadzenia Lokalnego Punktu w Grójcu.

¹⁷ Jednostka budżetowa Gminy Kozienice.

¹⁸ Umowa użyczenia została zawarta 4 lutego 2022 r., z mocą obowiązywania od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r.; aneksem z 18 stycznia 2023 r. umowa użyczenia została wydłużona do 31 stycznia 2024 r.

Miasta i Gminy Lipsko na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.¹⁹; protokołem zdawczo-odbiorczym sporządzonym 1 lutego 2024 r. lokal został zdany użytkującemu;

- Lokalnego Punktu w Przysusze – lokal zlokalizowany przy ul. Przemysłowej 5 w Przysusze; udostępniony Fundacji, na podstawie porozumienia o współpracy, przez Burmistrza Miasta i Gminy Przysucha na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r.²⁰; w 2024 r. nie zostało zawarte porozumienie o współpracy polegające na udostępnieniu na potrzeby realizacji projektu ww. lokalu. W tej kwestii Prezes Fundacji wyjaśniła: (...) *Fundacja wystąpiła o przedłużenie porozumienia o współpracy na rok 2024 (...). Jednakże w związku z odstąpieniem od realizacji umowy dotacji przez Fundację w dn. 1 lutego 2024 r. Fundacja drogą telefoniczną poinformowała pracownika Urzędu Miasta i Gminy Przysucha, że porozumienie nie musi być już zawierane*; ze strony Fundacji porozumienie zostało podpisane przez Koordynator, mimo że data na pełnomocnictwie uprawniającemu m.in. zawierania w imieniu i na rzecz Fundacji umów i porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego była z 3 stycznia 2022 r. Poprzedni Prezes wyjaśnił, że jest to oczywista omyłka pisarska;
- Lokalnego Punktu w Szydłowcu – lokal położony przy ul. Rynek Wielki 11 w Szydłowcu; oddany w podnajem Fundacji przez przedsiębiorcę z dniem 1 stycznia 2022 r. na czas nieokreślony; umowa podnajmu została rozwiązana z dniem 31 stycznia 2024 r.;
- Lokalnego Punktu w Zwoleniu – lokal położony przy ul. Plac Kochanowskiego 1 w Zwoleniu (w siedzibie Urzędu Miejskiego w Zwoleniu); wykorzystywany na potrzeby Fundacji na podstawie porozumienia o współpracy zawartego z Burmistrzem Gminy i Miasta Zwoleń w okresie od 3 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2025 r.²¹; lokal zdany użytkującemu protokołem zdawczo-odbiorczym sporządzonym 1 lutego 2024 r.

W kwestii powodów braku pisemnego uregulowania wykorzystywania przez Fundację lokalów na potrzeby Lokalnych Punktów w Grójcu i Kozienicach (umowę użyczenia lokalu użytkowego zawarto dopiero 4 lutego 2022 r.; umowa została zawarta z dniem podpisania, z mocą obowiązującą od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r.) poprzedni Prezes wyjaśnił: *Widocznie istniały pewne ograniczenia po stronie podmiotów udostępniających lokale z formalnym określeniem ram czasookresu udostępniania, które nie uniemożliwiały faktycznego korzystania z lokali już od 3.01.2022 r.*

(akta kontroli str. 5-6, 2440, 3156-3187, 3350-3372, 4605-4606, 4950, 4956, 5110, 5114, 5121, 5125)

W pkt II. 7 oferty stanowiącej załącznik do umowy dotacji wskazano, że *Fundacja realizująca zadanie dysponuje na zasadzie najmu lokalem w Końskich o pow. 50 m² wyposażonym i przystosowanym do pracy biurowej. Biuro Projektu będzie zatem zlokalizowane przy ul. Starowarszawskiej 1 w Końskich*. Fundacja nie przedłożyła jednak dokumentacji dotyczącej najmu tego lokalu. Prezes wyjaśniła: (...) *Fundacja posiadała ustne przyrzeczenie od Stowarzyszenia „Hojne Serca” im. Św. Jana Pawła II o ewentualnym umożliwieniu korzystania z powierzchni w ramach porozumienia. Niestety Prezes Fundacji nie uzyskał ostatecznie akceptacji. Z uwagi na założenie rozwijania działań prospołecznych na terenie województwa łódzkiego, ustalono iż najlepszą siedzibą dla Fundacji będzie miasto Opoczno*. (...). Poprzedni Prezes

¹⁹ Umowami użyczenia zawartymi 3 stycznia 2022 r. i 8 lutego 2022 r. na okres odpowiednio od 1 stycznia 2022 r. do 7 lutego 2022 r. i od 8 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.

²⁰ Porozumieniami o współpracy zawartymi 1 stycznia 2022 r. i 2 stycznia 2023 r. na okres odpowiednio od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. i od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

²¹ Porozumienie o współpracy zawarte 2 stycznia 2023 r. W porozumieniu potwierdzono, że na mocy ustnego porozumienia Fundacja korzystała z lokalu w okresie od 3 stycznia 2022 r. do dnia zawarcia porozumienia.

wyjaśnił: *Mimo ustnej promesy na uzyskanie prawa najmu lokalu w Końskich, Fundacja nie wykorzystwała takiej możliwości. Na początkowym stadium projektu Fundacja mogła zminimalizować koszty funkcjonowania i stąd decyzja o przeniesieniu siedziby i biura projektu do innego miasta.*

W okresie realizacji zadania (w szczególności w dniu zawarcia aneksu nr 1 do umowy dotacji, tj. 11 lutego 2022 r., kiedy dokonano zmiany siedziby Fundacji) nie zmieniono w ofercie siedziby biura projektu z Końskich na Opoczno. Prezes i Koordynator wyjaśnili, że wynikało to z niedopatrzenia. Nadmienili: *W żaden sposób nie wpływało to na jakość działań i realizowanych świadczeń.*

(akta kontroli str. 65, 188, 4638, 4643, 5119, 5124, 5196, 5201, 5208, 5213)

Osoby wyszczególnione w ofercie spełniały wymagania określone w ogłoszeniu o konkursie, tj.

- pomocy prawnej mieli udzielać m.in. radcowie prawni, adwokaci oraz absolwenci kierunku prawo na uczelniach polskich i posiadający tytuł zawodowy magistra z co najmniej dwuletnim doświadczeniem w zakresie udzielania pomocy prawnej lub stosowania prawa (wymaganie wskazane w § 6 ust. 20 ww. ogłoszenia);
- pomoc psychologiczną miały świadczyć osoby uprawnione do wykonywania zawodu psychologa i psychoterapeuty (osoby z ukończonymi studiami na kierunku psychologia), lekarza psychiatry (lekarze posiadający prawo wykonywania zawodu lekarza – specjalizacja: psychiatria) – wymóg wynikający § 6 ust. 21 ogłoszenia;
- osoby pierwszego kontaktu posiadały co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem (warunek określony § 6 ust. 22 ogłoszenia);
- mediatorzy byli wpisani na listę mediatorów prowadzoną przez sądy okręgowe lub przez uprawnione organizacje (wymaganie wynikające z § 6 ust. 23 ogłoszenia);
- koordynator posiadała doświadczenie w zakresie rozliczania i koordynacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych (wymóg określony § 6 ust. 24 ogłoszenia)²².

(akta kontroli str. 2510-2891, 4540-4541, 4656-4672, 5087-5091)

W realizację projektu zaangażowany był [...] ²³ (pomoc prawna) oraz jego brat [...] ²⁴ (pomoc psychologiczna). Z tego tytułu w latach objętych kontrolą Fundacja wypłaciła im 482 254,50 zł brutto.

(akta kontroli str. 4879, 4884, 5122, 5125, 5168-5172, 14224-14225)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że informację o możliwości ubiegania się o finansowanie Fundacja powzięła ze strony internetowej Funduszu Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 3223, 3229, 4508, 4637, 4639-4640, 4644-4645, 5119, 5124)

Fundacja uzyskała dotację w związku z ogłoszeniem o konkursie mającym na celu kontynuację ogólnopolskiej, kompleksowej sieci pomocy osobom pokrzywdzonym, świadkom oraz osobom im najbliższym przy uwzględnieniu podziału kraju, co do zasady, na obszary działania sądów okręgowych i sądów rejonowych. W ramach przedmiotowego konkursu ofert podmiot zobowiązany był do utworzenia Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem w Radomiu oraz Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem w Grójcu, Kozienicach, Lipsku, Przysusze, Zwoleń i Szydłowie.

²² Osoba posiadająca ponad dwuletnie doświadczenie w rozliczaniu i realizacji projektów ze środków publicznych.

²³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych ze względu na prywatność osoby fizycznej.

²⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

(akta kontroli str. 50-175, 312, 521-522, 4529, 4585)

W ramach ogłoszenia o konkursie Fundacja złożyła ofertę:

- 24 listopada 2021 r. o godz. 14:44 przez system składania ofert Aplikacja Funduszu Sprawiedliwości (dalej: AFS), tj. w terminie wynikającym z § 8 ust. 4 pkt 1 ogłoszenia o konkursie;
- 30 listopada 2021 r., w wersji papierowej, w punkcie podawczym Ministerstwa Sprawiedliwości, tj. w terminie wynikającym z § 8 ust. 4 pkt 2 ogłoszenia o konkursie.

Oferta spełniała wymagania formalne, określone w karcie oceny formalnej stanowiącej zał. nr 1 do ogłoszenia w zakresie: terminu, miejsca jej złożenia oraz sposobu (dotyczy wersji złożonej w systemie AFS); uprawnionego podmiotu. Fundacja nie posiadała dokumentacji umożliwiającej weryfikację spełnienia kryteriów formalnych dotyczących złożenia papierowej wersji oferty na właściwym formularzu (wygenerowanej i wydrukowanej, podpisanej przez uprawnione osoby oferty) wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami²⁵, jej podpisania przez osobę/-y uprawnioną/-e oraz sposobu jej złożenia. Prezes Fundacji wyjaśniła: *Oferta została złożona 30 listopada 2021 roku w biurze podawczym w Ministerstwie Sprawiedliwości. W załączeniu przedstawiamy zdjęcie oferty w zamkniętej kopercie z pieczętą biura podawczego z datą wpływu. Niestety nie braliśmy pod uwagę, iż okoliczność ta będzie weryfikowana i ma jakiegokolwiek znaczenie, skoro całość dokumentacji dotyczącej występowania o środki z Funduszu Sprawiedliwości dostępna jest w Ministerstwie Sprawiedliwości. Poprzedni Prezes wyjaśnił: Nie ma obowiązku gromadzenia takiej dokumentacji.*

(akta kontroli str. 50-175, 3223, 3226, 4546, 5119, 5124)

Dysponent Funduszu nie stwierdził uchybień formalnych i merytorycznych oferty złożonej przez Fundację w ramach ww. konkursu.

(akta kontroli str. 302-307, 3223-3224, 4508)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że informację o przyznaniu dofinansowania ze środków Funduszu organizacja powzięła ze strony internetowej Funduszu. Wyjaśniła również, że *Fundacja uzyskała informację o przyznaniu finansowania bezpośrednio z ogłoszenia o wynikach konkursu – tego samego dnia tj. 23.12.2021 r. lub w ciągu kilku dni od dnia jego ogłoszenia. (...).* Poprzedni Prezes wyjaśnił: *Fundacja otrzymała informację o wynikach konkursu z „ogłoszenia o wynikach konkursu”.*

W dniu 30 grudnia 2021 r. drogą elektroniczną Sekretarz w Wydziale Przeciwdziałania Przyczynom Przystępczości Departamentu Funduszu Sprawiedliwości poinformowała o rozstrzygnięciu konkursu oraz konieczności przesłania informacji wymaganych w projekcie umowy. Załącznikiem do przesłanego przez nią maila było podpisane przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Funduszu Sprawiedliwości (z up. Ministra Sprawiedliwości) pismo o sygnaturze: DFS-VI.7211.148.2021 z 29 grudnia 2021 r. informujące m.in. o zakończeniu oceny merytorycznej i podjęciu przez Dysponenta Funduszu decyzji o przyznaniu Fundacji dotacji celowej w kwocie 5 588 240 zł na realizację zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 304-307, 3223, 3227-3228, 4508, 4637, 4640, 4644-4645, 5119, 5124)

Z dniem 1 lutego 2024 r. Fundacja odstąpiła od umowy dotacji. Prezes Fundacji wyjaśniła: *Dnia 22 stycznia 2024 r. Fundacja po wielu próbach kontaktu i monitach*

²⁵ Tj. dokumentu potwierdzającego status prawny podmiotu składającego ofertę i umocowanie osób go reprezentujących, jeżeli te dane nie zostały wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego oraz aktualnego na dzień składania oferty statutu podmiotu – opatrzonego poświadczeniem za zgodność z oryginałem, dokonany przez osobę/-y uprawnioną/-e do reprezentowania podmiotu składającego ofertę.

telefonicznych, przesała do Funduszu Sprawiedliwoci wezwanie do wykonania umowy w nieprzekraczalnym terminie do dnia 29 stycznia 2024 r. wraz z oswiadczeniem, że w przypadku bezskutecznego uplywu wyznaczonego terminu, bedzie zmuszona odstapic od zawartej z Funduszem Sprawiedliwosci umowy. Mimo prosby o wyjasnienie i przystapienie do realizacji umowy Fundacja nie otrzymala do dnia dzisiejszego zadnej odpowiedzi. Nie udalo sie rowniez uzyskac odpowiedzi telefonicznie, gdyz nikt nie umial jej udzielic. W dniu 31 stycznia 2024 r. po bezskutecznym uplywie terminu, Fundacja odstapila od realizacji umowy z dniem 1 lutego 2024 r. O tym, iz pismo zostalo doręczone Fundacja zostala poinformowana przez opiekuna projektu mailowo w dn. 1 lutego 2024 r. W tym samym dniu zarowno Ośrodek w Radomiu jak i Lokalne Punkty Fundacji zniknely z mapy na stronie Funduszu Sprawiedliwosci. Fundusz Sprawiedliwosci nie poinformowal Fundacji o odstapieniu przez niego od umowy dotacji oraz o przyczynach niewypłacenia kolejnej transzy dotacji. Wszelkie szczatkowe informacje dotyczace projektu Fundacja uzyskiwala jedynie z informacji znajdujacych sie na stronie internetowej Funduszu Sprawiedliwosci lub tez innych stronach komercyjnych²⁶.

W zwiazku z odstapieniem od umowy dotacji Dysponent Funduszu zwrócił złożone przez Fundację sprawozdanie za okres od 1 stycznia do 31 stycznia 2024 r. wraz z informacją kwartalną i wykazem osób.

(akta kontroli str. 2098, 2431-2437, 5111, 5116)

Odnoszac sie zapewnienia, po odstapieniu przez Fundacje od umowy dotacji, pomocy osobom pokrzywdzonym będacym w trakcie terapii Prezes wyjasnila: Fundacja odstapila od realizacji umowy dotacji z dniem 1 lutego 2024 r. jednakze nie pozostawila Beneficjentow samych sobie. Osoby, ktore byly w trakcie terapii psychologicznych byly kierowane do ośrodkow NFZ oraz szeroko informowane o dostepnej pomocy zgodnie z wiedza jaka posiadala Fundacja. Jesli zaš chodzi o osoby, ktore potrzebowaly pomocy prawnej to, byly kierowane do najblizszych ośrodkow pomocy dla Pokrzywdzonych Przestępstwem lub tez udzielano im pomocy pro bono przez specjalistow – prawnikow działajacych w projekcie.

(akta kontroli str. 5111, 5117)

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy dotacji jej przedmiotem byla realizacja zadan w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najblizszym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najblizszym, o ktorej mowa w § 36 oraz § 37 rozporządzenia w sprawie Funduszu. Jej przedmiotem byla rowniez realizacja zadan, określonych w złożonej przez wykonawce ofercie, majacych na celu stworzenie ogólnopolskiej, kompleksowej sieci pomocy osobom pokrzywdzonym, świadkom oraz osobom im najblizszym, w sposob zgodny z warunkami realizacji zadania umieszczonymi w ogłoszeniu o konkursie.

(akta kontroli str. 312-313, 522)

W wyniku realizacji zadania wartosc docelowa (narastajaco) zalozonych w ofercie rezultatow zadania na koniec 2022 r. i 2023 r.²⁷ (tj. odpowiednio po blisko roku i dwuch latach realizacji zadania) wyniosla:

- 737 (36,85%) i 1199 (59,95%) w zakresie liczby osob pokrzywdzonych przestępstwem, ktorym podmiot planuje udzielic wsparcia, w wyniku ktorego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem²⁸ (wartosc docelowa – 2000);

²⁶ Stan na 6 sierpnia 2024 r.

²⁷ Sprawozdanie za II pół. 2023 r. nie zostalo zatwierdzone przez Dysponenta Funduszu.

²⁸ Na 31 stycznia 2024 r. – 1216 (60,8%).

- 65 (7,07%) i 163 (17,72%) w zakresie liczby osób najbliższych, którym podmiot planuje udzielić wsparcia²⁹ (wartość docelowa – 920);
- 2 (1,67%) i 7 (5,83%) w zakresie liczby świadków, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje traumę z bycia świadkiem czynu zabronionego (wartość docelowa – 120);
- 20 (25%) i 40 (50%) w zakresie liczby osób, które podniosły kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i kursach (wartość docelowa – 80); łączny koszt wskaźnika wyniósł 39 642 zł (odpowiednio 19 642 zł i 20 000 zł);
- w przypadku liczby osób, która skorzystała z zadania:
 - 518 (17,04%) i 1036 (34,08%) w zakresie organizowania i finansowania pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów³⁰ (wartość docelowa – 3040); łączny koszt wskaźnika wyniósł 924 749,98 zł (odpowiednio 452 970 zł i 471 779,98 zł);
 - 3 (7,5%) i 4 (10%) w zakresie organizowania i finansowania pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego (wartość docelowa – 40); łączny koszt wskaźnika wyniósł 2200 zł (odpowiednio 1600 zł i 600 zł);
 - 117 (8,01%) i 270 (18,49%) w zakresie pokrywania kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną³¹ (wartość docelowa – 1460); łączny koszt wskaźnika wyniósł 313 500 zł (odpowiednio 145 920 zł i 167 580 zł);
 - 828 (20,7%) i 1412³² (35,30%) w zakresie organizowania i finansowania pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu (wartość docelowa – 4000); łączny koszt wskaźnika wyniósł 477 258,01 zł (odpowiednio 233 381,14 zł i 243 876,87 zł);
 - 11 (13,75%) i 26³³ (32,5%) w zakresie pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw (wartość docelowa – 80); łączny koszt wskaźnika wyniósł 9788,67 zł (odpowiednio 4543,24 zł i 5245,43 zł);
 - 7 (8,75%) i 15 (18,75%) w zakresie pokrywania kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych (wartość docelowa – 80); łączny koszt wskaźnika wyniósł 3881 zł (odpowiednio 2500 zł i 1381 zł);
 - 20 (25%) i 40 (50%) w zakresie organizowania i finansowania szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (wartość docelowa – 80); łączny koszt wskaźnika wyniósł 39 642 zł (odpowiednio 19 642 zł i 20 000 zł);
 - 7 (17,5%) i 16 (40%) w zakresie pokrywania kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia (wartość docelowa – 40); łączny koszt wskaźnika wyniósł 15 725 zł (odpowiednio 6755 zł i 8970 zł);

²⁹ Na 31 stycznia 2024 r. – 171 (18,59%).

³⁰ Na 31 stycznia 2024 r. – 1047 (34,44%).

³¹ Na 31 stycznia 2024 r. – 279 (19,11%).

³² Na 31 stycznia 2024 r. – 1439 (35,98%).

³³ Na 31 stycznia 2024 r. – 27 (33,75%).

- 135 (27%) i 238 (47,6%) w zakresie finansowania okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu (wartość docelowa – 500); łączny koszt wskaźnika wyniósł 99 969,85 zł (odpowiednio 49 999,15 zł i 49 970,80 zł);
- 1 (8,33%) i 3 (25%) w zakresie usługi dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa (wartość docelowa – 12); łączny koszt wskaźnika wyniósł 26 999,85 zł (odpowiednio 14 999,85 zł i 12 000 zł);
- 42 (52,5%) i 42 (52,5%) w zakresie finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia (wartość docelowa – 80); łączny koszt wskaźnika wyniósł 378 zł (wydatek poniesiony tylko w 2022 r.);
- 184 (36,8%) i 334 (66,8%) w zakresie pokrywania kosztów żywności lub bonów żywnościowych (wartość docelowa – 500); łączny koszt wskaźnika wyniósł 88 000 zł (odpowiednio 48 000 zł i 40 000 zł);
- 99 (24,75%) i 196 (49%) w zakresie pokrywania kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej (wartość docelowa – 400); łączny koszt wskaźnika wyniósł 100 000 zł (po 50 000 zł);
- 2 (8,33%) i 4 (16,67%) w zakresie finansowania kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego (wartość docelowa – 24); łączny koszt wskaźnika wyniósł 2915 zł (odpowiednio 965 zł i 1950 zł);
- nikt nie skorzystał z zadania w 2022 r. i 2 (50%) w zakresie finansowania robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, ze zm.), w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy (wartość docelowa – 4); łączny koszt wskaźnika wyniósł 4000 zł (wydatek poniesiony tylko w 2023 r.);
- 2 (25%) i 9 (112,5%) w zakresie zakupu urządzeń i wyposażenia (wartość docelowa – 8); łączny koszt wskaźnika wyniósł 8878,99 zł (odpowiednio 5125 zł i 3753,99);
- 35 (437,5%) i 57 (712,5%) w zakresie zakupu wartości niematerialnych i prawnych (wartość docelowa – 8); łączny koszt wskaźnika wyniósł 10 260 zł (odpowiednio 6300 zł i 3960 zł).

W żadnym stopniu nie zostały osiągnięte wskaźniki w zakresie: [1] organizowania i finansowania pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej (wartość docelowa – 40), [2] pokrywania kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, ze zm.) (wartość docelowa – 40) oraz [3] finansowania kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 4 ogłoszenia (wartość docelowa – 200).

(akta kontroli str. 4586-4588, 5118, 5183-5194, 5241-5242)

W wyniku realizacji zadania wartość docelowa (narastająco) założonych w ofercie produktów zadania na koniec 2022 r. i 2023 r.³⁴ wyniosła:

- 3838,5³⁵ (24,93%) i 7745,5³⁶ (50,3%) w zakresie liczby godzin pomocy prawnej oraz alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów³⁷ (wartość docelowa – 15 400);
- 1219³⁸ (21,02%) i 2621³⁹ (45,19%) w zakresie liczby godzin pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, psychiatrycznej⁴⁰ (wartość docelowa – 5800);
- 20 (25%) i 40 (50%) w zakresie liczba zrealizowanych świadczeń w postaci dopłaty do szkoleń/kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe (wartość docelowa – 80);
- 202 (25,25%) i 415 (51,88%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci dofinansowania dopłat czynszowych itp. (wartość docelowa – 800);
- 192 (30%) i 352 (55%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci bonu żywnościowego (wartość docelowa – 640);
- 150 (18,75%) i 348 (43,5%) w zakresie liczby zrealizowanego świadczenia w postaci pokrywania kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielenia schronienia (wartość docelowa – 800);
- 100 (25%) i 200 (50%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej (wartość docelowa – 400);
- 5099,5 (24,52%) i 10 207,5 (49,07%) w zakresie liczba godzin udzielenia pomocy przez osoby pierwszego kontaktu⁴¹ (wartość docelowa – 20 800);
- 8 (20%) i 13⁴² (32,5%) w zakresie liczby godzin pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej (wartość docelowa – 40);
- 15 (18,75%) i 38 (47,5%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w jakim lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw⁴³ (wartość docelowa – 80);
- 23 (28,75%) i 37 (46,25%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci pokrywania kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiedniego do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych (wartość docelowa – 80);
- 3 (25%) i 5 (41,67%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń dofinansowania usługi dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa (wartość docelowa – 12);
- po 126 (157,5%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie

³⁴ Sprawozdanie za II pół. 2023 r. nie zostało zatwierdzone przez Dysponenta Funduszu.

³⁵ 155,5 godzin – wolontariat.

³⁶ 65 godzin – wolontariat.

³⁷ Na 31 stycznia 2024 r. – 7814,5 (50,74%).

³⁸ Trzy godziny – wolontariat.

³⁹ 5,5 godziny – wolontariat.

⁴⁰ Na 31 stycznia 2024 r. – 2671 (46,05%).

⁴¹ Na 31 stycznia 2024 r. – 10 582,5 (50,88%).

⁴² Dwie godziny – wolontariat.

⁴³ Na 31 stycznia 2024 r. – 39 (48,75%).

kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem i regulowaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia (wartość docelowa – 80);

- 3 (12,5%) i 7 (29,17%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci finansowania kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego (wartość docelowa – 24);
- 0 (0%) i 2 (50%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci sfinansowania robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy (wartość docelowa – 4);
- 2 (25%) i 10 (125%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci zakupu urządzeń i wyposażenia (wartość docelowa – 8);
- 35 (437,5%) i 57 (712,5%) w zakresie liczby zrealizowanych świadczeń w postaci zakupu wartości niematerialnych i prawnych (wartość docelowa – 8);

W żadnym stopniu nie osiągnięto wskaźników produktów zadania w zakresie: [1] liczby godzin pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej (wartość docelowa – 40); [2] liczby zrealizowanych świadczeń w postaci pokrywania kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (wartość docelowa – 40); [3] liczby świadczeń w postaci finansowania kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczęą pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 4 ogłoszenia (wartość docelowa – 200).

(akta kontroli str. 4589-4590, 4902-4903, 4913-4914, 5118, 5184-5194, 5243-5244)

Odnosząc się do przyczyn nieosiągnięcia w żadnym stopniu trzech wskaźników rezultatu i produktu Prezes Fundacji wyjaśniła, że (...) *w okresie realizacji projektu żaden z beneficjentów nie wnioskował o ten rodzaj pomocy. Zakładano, iż w wyniku działań promocyjnych upowszechniających informację o możliwości uzyskania pomocy z Funduszu Sprawiedliwości oraz oferowanych w tym zakresie rodzajów wsparcia poprzez dotarcie do jak najszerszego grona osób uprawnionych do jej otrzymania Fundacja osiągnie wartość docelową do końca 2025 roku.*

(akta kontroli str. 4589-4590, 4902-4903, 4913-4914, 5118, 5139, 5150-5151)

Odnosząc się do przyczyn niskich wskaźników Prezes i Koordynator wyjaśniły, że powodem niskiej realizacji wskaźników rezultatu zadania *jest to, iż nieznaczna ilość beneficjentów wnioskowała o tę formę pomocy, co zapewne wynikało z braku potrzeby uzyskania tych rodzajów wsparcia. (...). Fundacja podejmowała kroki w celu zachęcenia beneficjentów do podjęcia odpowiednich działań, byli oni informowani o możliwości otrzymania każdego z wymienionych świadczeń. (...). Fundacja na etapie podawania wskaźników rezultatu zadań brała pod uwagę cały okres realizacji projektu nie zaś okres 2 lat, który jest kontrolowany. (...). Fundacja podała wskaźniki, które były możliwe do zrealizowania. (...) Nadmienić należy, iż Fundacja dokładała należytej staranności w zakresie wywiązania się z przyjętych założeń. (...) bez wątplenia wskaźniki zostałyby zrealizowane do 31.12.2025 r. W kwestii wskaźników produktu zadania wyjaśniły: Powodem niskiej realizacji ww. wskaźników jest to, iż nieznaczna ilość beneficjentów wnioskowała o tę formę pomocy. Jednakże nie sposób dokonać oceny na podstawie 2 lat realizowania projektu, bowiem wskaźniki*

były przewidziane na cały – 4 letni okres. Z uwagi na prowadzone przez Fundację informacje promocyjne oraz próby dotarcia do jak najszerszego grona osób pokrzywdzonych mogących skorzystać z danej formy pomocy Fundacja bez wątplenia może stwierdzić, iż produkty te zostałyby zrealizowane do 31.12.2025 r.
(akta kontroli str. 5196, 5201-5203, 5208, 5213-5215)

Zdaniem NIK dotychczasowy przebieg realizacji zadania wskazywał, że zachodziło bardzo duże ryzyko nieosiągnięcia części produktów i rezultatów założonych w umowie dotacji.

W kwestii przekroczenia, dwa lata przed zakończeniem projektu, wartości docelowej dwóch wskaźników rezultatu i trzech wskaźników produktu Prezes i Koordynator wyjaśniły, że są one potwierdzeniem wysokiego zaangażowania władzy i współpracowników Fundacji. Podsumowując okres realizowania Programu przyjąć należy, że Fundacja dokładała należytej staranności w zakresie wywiązania się z przyjętych założeń, podejmując aktywności mające na celu dotarcie do jak najszerszego grona osób pokrzywdzonych przestępstwem. Niedoszacowanie założonych w ofercie wartości tych wskaźników wynika jedynie z tego, iż Fundacja wykazała się dużym zaangażowaniem oraz gospodarnością w rozdysponowaniu środków publicznych, bowiem otrzymaną kwotę na dane zadanie przeznaczyła na udzielenie pomocy dla większej niż zakładała liczby osób uprawnionych do jej otrzymania.

(akta kontroli str. 4589-4590, 4903, 4914-4915, 5118, 5139-5140, 5151-5152)

Realizowane przez Fundację zadania Projektu były spójne z celami Funduszu w zakresie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i osobom im najbliższym oraz świadkom przestępstwa i ich najbliższym. Zgodnie z ofertą zadanie miało na celu m.in. zminimalizowanie skutków pokrzywdzenia przestępstwem poprzez udzielenie pomocy od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2025 r. 2000 osobom pokrzywdzonym przestępstwem, 920 osobom im najbliższym oraz 120 świadków z terenu województwa mazowieckiego.

(akta kontroli str. 191, 410)

Fundacja nie była zobowiązana do przedstawienia szczegółowego planu promocji.

Zgodnie z § 6 ust. 2 lit. b umowy dotacji przygotowane materiały promocyjne, tj. projekty ulotek oraz ulotek i plakatu, przed drukiem i dystrybucją, Fundacja przekazała odpowiednio 8 lutego 2022 r. i 17 listopada 2023 r. drogą mailową do akceptacji Dysponenta Funduszu. Fundacja terminowo (tj. w terminie 3 dni roboczych) uwzględniła zgłoszone przez Dysponenta Funduszu uwagi, a ten ostatecznie zaakceptował przedstawione mu materiały. Ww. materiały promocyjne zostały sfinansowane w ramach kosztów administracyjnych.

Ponadto Fundacja uzyskała zgodę Dysponenta Funduszu na udzielenie wywiadu dla telewizji (w sprawie jednej z beneficjentek) i radia (w sprawie osób pokrzywdzonych przez lichwę).

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa i Koordynatora, od 19 stycznia 2022 r. do początku lutego 2024 r. Fundacja prowadziła stronę internetową <http://fundacjainstitutpraw.com> zawierającą wymagany umową dotacji logotyp Funduszu Sprawiedliwości oraz Ministerstwa Sprawiedliwości oraz klauzulę: „Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Strona internetowa została sfinansowana w ramach kosztów administracyjnych. Prezes i Koordynator wyjaśniły: *Strona internetowa fundacji nie funkcjonuje od lutego 2024 r. z uwagi na odstąpienie od realizacji umowy dotacji przez Fundację. (...).*

(akta kontroli str. 320, 529, 4715-4732, 5111, 5117, 5140, 5153, 5181-5182)

Ośrodek w Radomiu oraz sześć lokalnych punktów pomocy pokrzywdzonym przestępstwem zostały utworzone 3 stycznia 2022 r. Faktycznie świadczenie usług pomocy rozpoczęły one: 3 stycznia 2022 r. – w przypadku Ośrodka w Radomiu oraz Lokalnych Punktów w Grójcu i Kozienicach; 4 stycznia 2022 r. – w przypadku Lokalnych Punktów w Lipsku i Przysusze oraz 5 stycznia 2022 r. – w przypadku Lokalnych Punktów w Zwoleń i Szydłowcu⁴⁴.

(akta kontroli str. 2691, 2699, 2706, 3350-3372, 4937-4939, 6957-6964, 7036-7040, 7182-7186)

Zgodnie z § 8 ust. 5 umowy dotacji Fundacja terminowo (tj. po 14 dniach od zawarcia umowy dotacji) poinformowała w styczniu 2022 r. o świadczonej pomocy właściwe miejscowo sądy (apelacyjny, okręgowy i rejonowe); prokuratury okręgową i rejonowe; wojewódzką komendę policji oraz powiatowe (za wyjątkiem Komendy Miejskiej Policji w Radomiu i Komendy Powiatowej Policji w Białobrzegach). Nie poinformowała jednak Prokuratury Regionalnej w Lublinie, Lubelskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie (dotyczy Ośrodka w Radomiu oraz wszystkich lokalnych punktów), Komendy Miejskiej Policji w Radomiu (dotyczy Ośrodka w Radomiu), Komendy Powiatowej Policji w Białobrzegach (dotyczy Lokalnego Punktu w Grójcu), o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Po zawarciu umowy o przekazanie dotacji na 2023 r. Fundacja o świadczonej pomocy nie poinformowała lub poinformowała z opóźnieniem właściwe miejscowo jednostki organizacyjne sądownictwa, prokuratury i policji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie później niż w terminie 14 dnia od dnia poinformowania tych jednostek Fundacja zawiadomiła o tym Dysponenta Funduszu, co było zgodne z § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie.

Zgodnie z § 8 ust. 5 aneksu nr 2 do umowy dotacji Fundacja terminowo (tj. po 14 dniach od zawarcia umowy o przekazanie dotacji na 2024 r.) poinformowała o świadczonej pomocy właściwe miejscowo sądy (apelacyjny, okręgowy i rejonowe); prokuratury (regionalną, okręgową i rejonowe); wojewódzką, miejską i powiatowe komendy policji. O tej pomocy w ogóle nie poinformowano Lubelskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

NIK zwraca uwagę, że pomimo braku takiego obowiązku, Fundacja po podpisaniu umowy dotacji oraz umów o przekazanie dotacji o świadczonej pomocy poinformowała m.in. posterunki i komisariaty policji z terenu działania zadania.

Nie później niż w terminie 14 dni od poinformowania o świadczonej pomocy ww. jednostek organizacyjnych sądownictwa, prokuratury i policji Fundacja zawiadomiła drogą mailową o tym Dysponenta Funduszu. Powyższe było zgodne z § 8 ust. 8 umowy dotacji i aneksu nr 2 do umowy dotacji oraz § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie.

(akta kontroli str. 2892-3065, 4877, 4882, 4940-4949, 5137, 5145)

Zgodnie § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie Fundacja o świadczonej pomocy terminowo (tj. po 14 dniach od zawarcia umowy dotacji) poinformowała 18 (25,8%) z 70 właściwych miejscowo ośrodków pomocy, tj. cztery⁴⁵ z dziewięciu ośrodków pomocy społecznej – w przypadku Ośrodka w Radomiu, trzy⁴⁶ z 19 ośrodków pomocy społecznej – w przypadku Lokalnego Punktu w Grójcu, trzy⁴⁷ z dziesięciu –

⁴⁴ Terminy rozpoczęcia świadczenia usług są tożsame z datami i godzinami pracy ośrodka i lokalnych punktów wykazanymi przez osoby pierwszego kontaktu.

⁴⁵ MOPS w Radomiu, PCPR w Radomiu, MGOPS w Skaryszewie i MOPS w Jedlni-Letnisku.

⁴⁶ MGOPS w Nowym Mieście nad Pilicą, MGOPS w Grójcu i PCPR w Grójcu.

⁴⁷ PCPR w Kozienicach oraz MOPS i GOPS w Pionkach.

w przypadku Lokalnego Punktu w Kozienicach, trzy⁴⁸ z ośmiu ośrodków pomocy społecznej – w przypadku Lokalnego Punktu w Lipsku, dwa⁴⁹ z 10 ośrodków pomocy społecznej – w przypadku Lokalnego Punktu w Przysusze, jeden⁵⁰ z siedmiu ośrodków pomocy społecznej – w przypadku Lokalnego Punktu w Szydłowcu, dwa⁵¹ z siedmiu – w przypadku Lokalnego Punktu w Zwoleń. O spełnieniu powyższego obowiązku Fundacja terminowo⁵² (tj. nie później niż w terminie 14 dni kalendarzowych od jego wykonania) zawiadomiła Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości. O świadczonej pomocy Fundacja nie poinformowała, po zawarciu umowy dotacji, 52 właściwych miejscowo ośrodków pomocy społecznej i żadnego takiego ośrodka po zawarciu umów finansowych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2892-3065, 4940-4949)

W dniu 19 stycznia 2022 r. opiekun projektu wezwał Fundację do przedstawienia, w terminie siedmiu dni kalendarzowych, dokumentacji zdjęciowej z zewnątrz i wewnątrz miejsc świadczenia pomocy (okręgowego ośrodka pomocy pokrzywdzonym przestępstwem i lokalnych punktów pomocy pokrzywdzonym przestępstwem). Zgodnie z § 1 ust. 11 umowy, tj. w terminie wskazanym przez Dysponenta Funduszu (26 stycznia 2022 r.) i na adres mailowy opiekuna projektu, Fundacja przesłała wymaganą dokumentację.

(akta kontroli str. 3066-3111, 4714)

W dniach 7-9 lutego 2022 r. w Fundacji została przeprowadzona przez pracowników Departamentu Funduszu Sprawiedliwości wizyta monitoringowa dotycząca prawidłowości realizacji powierzonych zadań finansowanych ze środków Funduszu Sprawiedliwości na podstawie umowy dotacji. Stwierdzone przez osoby wizytujące nieprawidłowości/uchybień dotyczyły Ośrodka w Radomiu (niezapewnienia odpowiedniego poziomu dyskrekcji – drzwi oraz ściana pomieszczenia, w którym przyjmowani byli beneficjenci były przeszkłone) i Lokalnych Punktów w Grójcu i Lipsku (osoby pierwszego kontaktu nie miały wiedzy na temat wszystkich rodzajów pomocy świadczonej zarówno osobom pokrzywdzonym⁵³, jak i świadkom oraz osobom im najbliższym). Nie stwierdzono uchybień/nieprawidłowości w zakresie położenia i oznaczenia; zasobu rzeczowego, lokalowego i kadrowego; realizowanych zadań (za wyjątkiem wyżej wymienionych) i prowadzenia dokumentacji dotyczącej realizowanych zadań w Ośrodku w Radomiu oraz Lokalnych Punktach. W informacji pokontrolnej po ww. wizycie monitoringowej Zastępca Dyrektora Departamentu Funduszu Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości zobowiązał Fundację do pisemnego poinformowania o spełnieniu wymogu w zakresie: oferowania przez Ośrodek w Radomiu i wszystkie lokalne punkty każdego rodzaju pomocy świadczonej zarówno osobom pokrzywdzonym, jak i świadkom oraz osobom im najbliższym; posiadania przez osoby pierwszego kontaktu wiedzy na temat możliwych rodzajów świadczeń do zaoferowania oraz adresów miejsc i telefonów innych punktów, w których jest udzielana pomoc oraz zapewnienia dyskrekcji beneficjentom w Ośrodku w Radomiu. Fundacja poinformowała o spełnieniu ww. wymogów, a jej wyjaśnienia zostały zaakceptowane przez Dysponenta Funduszu. Niemniej jednak z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości na Fundację została nałożona kara umowna w kwocie 58,55 zł.

⁴⁸ MGOPS w Lipsku i Ilży oraz PCPR w Lipsku.

⁴⁹ MGOPS w Przysusze i PCPR w Przysusze.

⁵⁰ MOPS w Szydłowcu.

⁵¹ MOPS i PCPR w Zwoleń.

⁵² Zgodnie z § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie.

⁵³ Dotyczy tylko Lokalnego Punktu w Lipsku.

(akta kontroli str. 3123-3155, 4877-4878, 4882, 4931, 5137-5138, 5146-5147, 5168-5172)

Beneficjenci pomocy mieli zapewniony osobisty dostęp do osoby pierwszego kontaktu w dniach:

- od poniedziałku do piątku po siedem godzin dziennie (minimum raz w tygodniu do godz. 20:00) oraz w sobotę w wymiarze pięciu godzin między godziną 7:00 a 20:00 – dotyczy Ośrodka w Radomiu (zgodnie z § 1 ust. 13 lit. a umowy dotacji⁵⁴);
- od poniedziałku do soboty dwa razy w tygodniu po pięć godzin między godziną 7:00 a 20:00, w soboty pomiędzy 7:00 a 15:00 – dotyczy Lokalnych Punktów (zgodnie z § 1 ust. 15 lit. a umowy dotacji⁵⁵).

(akta kontroli str. 314, 523, 4903, 4916, 4937-4939, 5129-5131, 6099-6234, 6957-7213)

Zgodnie z § 1 ust. 14 i 16 umowy dotacji⁵⁶ odpowiednio w Ośrodku w Radomiu i Lokalnych Punktach beneficjenci pomocy mieli mieć zapewniony dostęp do pomocy udzielanej przez specjalistów (po uprzednim umówieniu) w dniach od poniedziałku do piątku pomiędzy 7:00 a 20:00, w soboty pomiędzy 7:00 a 15:00. Odnosząc się do tej kwestii Prezes Fundacji wyjaśniła: *Zawarcie porozumień oraz umów i umieszczenie szyldów informacyjnych, które uwzględniały ramy czasowe możliwości korzystania z Okręgowego Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Radomiu oraz Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Grójcu, Lipsku, Przysusze, Kozienicach, Zwoleń i Szydłowcu obejmowały jedynie nawiązanie do przedziału godzinowego dyżurów świadczonych przez osoby pierwszego kontaktu. Fakt określenia ram czasowych korzystania z lokalu w w/w zakresie w żaden sposób nie wpływał na możliwość korzystania z lokalu w szerszym zakresie, według potrzeb zainteresowanego beneficjenta. Powołane zapisy § 1 ust. 14 i 16 umowy dotacji nie zobowiązywały do zapewnienia stałego lokum na terenie powiatu radomskiego, grójeckiego, lipskiego, przysuskiego, kozienickiego, zwoleńskiego i szydłowieckiego, a jedynie zapewnienia „dostępu do pomocy udzielanej przez specjalistów” w dniach i godzinach w nich określonych. Zwrot ten ma charakter abstrakcyjny – w tym rozumieniu, iż każda osoba, która w określone dni zgłosi się do miejsca, w którym co do zasady zgodnie z porozumieniem, umową i szyldem informacyjnym znajduje się Okręgowy Ośrodek lub Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem i np. telefonicznie zgłosi się z pilną prośbą, to taką pomoc taką niezwłocznie otrzyma, również tego samego dnia jeśli jest taka potrzeba. Realizacja § 1 ust. 14 i 16 umowy dotacji odbywała się zatem poprzez wywieszenie informacji o istniejącym Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w danej miejscowości, a nie codziennym (również w soboty) działaniu Punktu. Inna interpretacja byłaby sprzeczna z formułą pracy osób pierwszego kontaktu, który pokrywał się z treścią (ramami czasowymi) pracy Okręgowego Ośrodka i Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem określoną w porozumieniach i umowach oraz widniejących na szyldach informacyjnych. Fakt podpisania porozumień i umów dotyczących lokali, w których znajdował się Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonych Przystępstwem oraz Lokalne Punkty Pomocy Pokrzywdzonych Przystępstwem nie wykluczał możliwości korzystania z Okręgowego Punktu jak i Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w szerszym, niż określony w porozumieniach, umowach oraz umieszczony na szyldach informacyjnych zakresie, również w rozumieniu faktycznym. To oznacza, że jeśli taka potrzeba była, specjalista organizował sam lub za pośrednictwem osoby pierwszego*

⁵⁴ Zgodnie z § 1 ust. 10 lit. a aneksu nr 2 do umowy dotacji.

⁵⁵ Zgodnie z § 1 ust. 12 lit. a aneksu nr 2 do umowy dotacji.

⁵⁶ § 1 ust. 11 i 13 aneksu nr 2 do umowy dotacji.

kontaktu pomoc również w inne dni – w porozumieniu z jednostką organizacyjną lub osobą fizyczną będącą właścicielem lub użytkownikiem nieruchomości w której mieścił się dany Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem. Fundacja każdorazowo działała z pełną dbałością o beneficjentów i ewentualne sytuacje gdy wystąpiła konieczność udzielenia pomocy były realizowane w porozumieniu z poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi udzielającymi zgody na korzystanie z lokum lub też osobami fizycznymi lokal wynajmującymi – niezwłocznie, również z uwzględnieniem traumatycznych przeżyć czy krótkiego terminu na podjęcie terminowej czynności procesowej. Jednakże nie sposób było zawrzeć porozumienia, umowy czy też umieścić informacji na szyldzie, które uwzględniałyby, iż Fundacja zajmuje lokal codziennie od 7.00 do 20.00, a w soboty 7.00 do 15.00 zaburzając pracę tychże jednostek, obciążając ich funkcjonowanie i zajmując lokal, w sytuacji gdy potrzeba taka mogła być zbędna, a czas dyżurów osób pierwszego kontaktu z góry określony w Projekcie pokrywał się z czasem określonym w porozumieniach, umowach czy też informacją na szyldach – pozostały czas pracy ponad ten określony w nich, pozostałby zatem „nieobsadzony”. Taka formuła wprowadzałaby również w beneficjentach wadliwe założenie, że punkt działa codziennie z wyłączeniem niedziel, podczas gdy co do zasady jego dostępność w zakresie pierwszego kontaktu regulował Projekt dokładnie pokrywający się z treścią porozumień, umów czy też szyldami informacyjnymi. Przyjęcie pełnej dostępności pomocy specjalistów zgodnie z § 1 ust. 14 i 16 umowy dotacji, należy zatem rozpatrywać na poziomie realizacji Dysponent Funduszu – Fundacja, a to nie wyklucza określenia w porozumieniu, umowie czy informacji na szyldzie, iż Okręgowy Ośrodek czy Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w zakresie w jakim dotyczy dyżuru osoby pierwszego kontaktu – funkcjonuje w dni i godziny określone w porozumieniach, umowach czy umieszczonych na szyldzie informacyjnym, zaś pomoc specjalistów jest dostępna w dni i godziny określone w opisywanym § 1 ust. 14 i 16 umowy dotacji.

(akta kontroli str. 5111, 5114-5115, 5121-5122, 5125)

W toku kontroli stwierdzono, że jedna z osób pełniących funkcje osoby pierwszego kontaktu pełniła 5-godzinne⁵⁷ dyżury w Lokalnym Punkcie w Grójcu w dniach 14, 17, 21, 24, 27 i 31 stycznia 2022 r. oraz 3, 7, 10 i 14 lutego 2022 r.⁵⁸, będąc w tym czasie niezdolna do pracy z powodu choroby, udokumentowanej zaświadczeniem lekarskim. Osoba ta wyjaśniła, że w momencie zawarcia współpracy z Fundacją była na zwolnieniu lekarskim, nieprzerwanie od września 2021 r. Ponadto była również w okresie wypowiedzenia stosunku służby w Straży Granicznej. Prawa emerytalne uzyskała w lutym 2022 r. Propozycja współpracy pojawiła się niespodziewanie i decyzję musiałam szybko podjąć. Niestety nie miałam wiedzy ani świadomości konsekwencji jakie się z tym wiążą.

(akta kontroli str. 5132-5135, 7119-7130)

W latach 2022-2023 Fundacja udzieliła pomocy łącznie 362 osobom poszkodowanym działaniami wojennymi na łączną kwotę 125 413,61 zł⁵⁹.

(akta kontroli str. 14226-14228)

Szczegółowa analiza wniosków o udzielenie pomocy, wykazała że Fundacja w jednym przypadku, spośród 141 objętych próbą przyznała status osoby pokrzywdzonej przestępstwem osobie nieuprawnionej a także w 23 przypadkach udzieliła pomocy prawnej, psychologicznej, psychiatrycznej lub materialnej mimo nieuprawdopodobnienia faktycznego pokrzywdzenia przestępstwem, co szerzej opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości. W jednym przypadku

⁵⁷ W godzinach od 8 do 13.

⁵⁸ Zgodnie z umową zlecenia z 13 stycznia 2022 r. zawartą z Fundacją.

⁵⁹ Na tę kwotę składa się zarówno pomoc specjalistyczna (m.in. prawna, psychologiczna) oraz materialna.

wnioskodawczynie została uznana przez Fundację za osobę nieuprawnioną. Koordynator w uzasadnieniu odmowy udzielenia pomocy wskazała: *Podczas przeprowadzonego wywiadu z uwagi na długi okres od popełnienia przestępstwa oraz fakt, iż wnioskodawczynie jest już po rozwodzie poproszono o przedłożenie dokumentu potwierdzającego wystąpienia i trwania skutków przestępstwa. Wnioskodawczynie przedłożyła kartę informacyjną z leczenia szpitalnego, jednakże nie pojawiła się więcej w Ośrodku. Wniosek został uznany za niezasadny. W pozostałych 116 przypadkach analiza nie wykazała jednoznacznie aby ww. status przyznano osobie nieuprawnionej.*

(akta kontroli str. 5419-5420, 10223)

Analiza wniosków wykazała, że w Części B Szczegółowe uzasadnienie przyznania pomocy oraz jej zakresu osoby udzielające pomoc, o której mowa w § 36 ust. 1 pkt 1-4 oraz pkt 6-20 rozporządzenia w sprawie Funduszu w zdecydowanej większości wypełniały wszystkie wymagane pola, tj. m.in. wpisywano w sposób chronologiczny daty udzielenia pomocy, godziny udzielenia pomocy, kwotę pomocy czy czas udzielenia pomocy. Podpisy składali osoba udzielająca pomocy, beneficjent, a na każdym formularzu także koordynator projektu, który poświadczał, że pomocy udzielono w rozmiarze i kwotach wskazanych w ww. polach. W 78 wnioskach nie została odnotowana natomiast pomoc, o której mowa w § 36 ust. 1 pkt 5, tj. organizowanie i finansowanie pomocy udzielonej przez osoby pierwszego kontaktu, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto analiza wniosków wykazała, że uzasadnienia udzielenia pomocy oraz jej zakresu zostały sporządzone we wszystkich wnioskach w sposób nieodpowiadający wymogom określonym we wzorze wniosku o udzielenie pomocy stanowiącym załącznik do umowy dotacji oraz ogłoszeniu o konkursie, nie weryfikowano okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy materialnej. Stwierdzono również, że udzielono 51 osobom pomocy niezgodnie z wnioskiem, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5262-5282, 5422-5444, 14211-14213)

Wyjaśniając, w jaki sposób (na jakiej podstawie) dokonywała weryfikacji i zatwierdzenia pod względem merytorycznym wydatków polegających na udzielaniu pomocy prawnej i psychologicznej oraz czy zdarzyły się przypadki zakwestionowania przedstawionych rozliczeń i z jakich powodów, Koordynator wyjaśniła: *Wymiar wykonanej pracy każdomiesięcznie był stwierdzany za pomocą części B wniosków o udzielenie pomocy - zarówno specjalista, jak i Beneficjent potwierdzał własnoręcznym podpisem zrealizowanie świadczenia w wymiarze i formie ujętej w części B. (...). Zdarzały się rzadkie przypadki kwestionowania przeze mnie wysokości godzin, które wynikały z wadliwych obliczeń matematycznych w zakresie błędnego podania liczby godzin w zestawieniach specjalistów, gdyż każdomiesięcznie weryfikowałam je z częściami B. Podobne sytuacje miały miejsce w przypadku gdy specjalista przez nieuwagę przekroczył wymiar 20 godzin w skali roku na jedną osobę, co przy każdym rozliczaniu godzin było przeze mnie dokładnie sprawdzane (...) Wraz z wykazem godzin przedkładano sformułowane pisma, analizowane materiały, które pozostawały spójne z podjętymi w ramach pomocy działaniami (...) wymiar godzin udzielonej pomocy korelował ze złożonością materii, stopniem skomplikowania sprawy (...).*

(akta kontroli str. 5350-5351)

W latach 2022-2024 Fundacja przyjęła 1439 wniosków, z czego 828 (57,5%) w 2022 r., 584 (40,6%) w 2023 r. i 27 (1,9%) w 2024 r. Spośród wszystkich tych

wniosków, 743⁶⁰ (51,6%) wpłynęły do Ośrodka w Radomiu, 302⁶¹ (21%) – do Lokalnego Punktu w Grójcu, 139⁶² (9,7%) – do Lokalnego Punktu w Kozienicach, 42⁶³ (2,9%) – do Lokalnego Punktu w Lipsku, 32⁶⁴ (2,2%) – do Lokalnego Punktu w Przysusze, 86⁶⁵ (6%) – do Lokalnego Punktu w Szydłowcu i 95⁶⁶ (6,6%) – do Lokalnego Punktu w Zwoleń. Na 1439 wniosków, 1216 (84,5%) dotyczyło osób pokrzywdzonych, 171 (11,9%) – osób najbliższych, siedem (0,5%) – świadków, 45 (3,1%) – osób nieuprawnionych.

(akta kontroli str. 5118)

W latach 2022-2023 pomoc w ramach zadania została udzielona na:

- organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów – łącznie 1036 osobom (Ośrodek w Radomiu – 554 osobom; Lokalne Punkty w: Grójcu – 217 osobom, Kozienicach – 98 osobom, Lipsku – 26 osobom, Przysusze – 20 osobom, Szydłowcu – 49 osobom, Zwoleń – 72 osobom);
- organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego – łącznie czterem osobom (Ośrodek w Radomiu – dwóm osobom, Lokalny Punkt w Lipsku – dwóm osobom);
- pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną – łącznie 270 osobom (Ośrodek w Radomiu – 172 osobom; Lokalne Punkty w: Grójcu i Kozienicach – po 24 osoby, Lipsku – ośmiu osobom, Przysusze – 10 osobom, Szydłowcu – 21 osobom i Zwoleń – 11 osobom);
- organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu – łącznie 1412 osobom (Ośrodek w Radomiu – 727 osobom; Lokalne Punkty w: Grójcu – 301 osobom, Kozienicach – 139 osobom, Lipsku – 35 osobom, Przysusze – 32 osobom, Szydłowcu – 86 osobom, Zwoleń – 92 osobom);
- pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw – łącznie 26 osobom (Ośrodek w Radomiu – 21 osobom; Lokalne Punkty w Grójcu – trzem osobom, Zwoleń – dwóm osobom);
- pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, a także w przypadku realizacji obowiązku przedszkolnego, szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych – łącznie 15 osobom (Ośrodek w Radomiu – 13 osobom, Lokalne Punkty w Grójcu i Kozienicach – po jednej osobie);
- organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe – łącznie 40 osobom (Ośrodek w Radomiu – 11 osobom, Lokalne Punkty w: Grójcu – 26 osobom, Szydłowcu – trzem osobom);
- pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia – łącznie 16 osobom (Ośrodek w Radomiu);

⁶⁰ 427 w 2022 r., 300 w 2023 r. i 16 w 2024 r.

⁶¹ 138 w 2022 r., 163 w 2023 r. i jeden w 2024 r.

⁶² 115 w 2022 r. i 24 w 2023 r.

⁶³ 14 w 2022 r., 21 w 2023 r. i siedem w 2024 r.

⁶⁴ 31 w 2022 r. i jeden w 2023 r.

⁶⁵ 58 w 2022 r. i 28 w 2023 r.

⁶⁶ 45 w 2022 r., 47 w 2023 r. i trzy w 2024 r.

- finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu – łącznie 238 osobom (Ośrodek w Radomiu – 148 osobom; Lokalne Punkty w: Grójcu – 22 osobom, Kozienicach – 12 osobom, Lipsku – sześciu osobom, Przysusze – 14 osobom, Szydłowcu – 23 osobom, Zwoleniu – 13 osobom);
- usługę dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa – łącznie trzem osobom (Ośrodek w Radomiu – jedna osoba, Lokalny Punkt w Zwoleniu – dwie osoby);
- finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w pkt 1-10 – łącznie 42 osobom (Ośrodek w Radomiu);
- pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych – łącznie 334 osobom (Ośrodek w Radomiu – 168 osobom; Lokalne Punkty w: Grójcu – 79 osobom, Kozienicach – 38 osobom, Lipsku – czterem osobom, Przysusze – ośmiu osobom, Szydłowcu – 14 osobom, Zwoleniu – 23 osobom);
- pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej – łącznie 196 osobom (Ośrodek w Radomiu – 115 osób; Lokalne Punkty w: Grójcu – 31 osób, Kozienicach – 17 osób, Lipsku – pięć osób, Przysusze – dwie osoby, Szydłowcu – 15 osób, Zwoleniu – 11 osób);
- finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego – łącznie czterem osobom (Ośrodek w Radomiu – dwie osoby; Lokalny Punkt w Kozienicach – dwie);
- finansowanie robót budowlanych – łącznie dwóm osobom (Lokalny Punkt w Zwoleniu);
- zakup urządzeń i wyposażenia – łącznie dziewięciu osobom (Ośrodek w Radomiu);
- zakup wartości niematerialnych i prawnych – łącznie 57 osobom (Ośrodek w Radomiu – 40 osób; Lokalne Punkty w: Przysusze – pięć osób, Szydłowcu – 12 osób).

(akta kontroli str. 5128-5129, 5239-5240)

Fundacja nie była zobowiązana do przekazywania środków na współfinansowanie przedmiotu umowy, tzw. wkładu własnego w ramach umowy dotacji.

(akta kontroli str. 296, 312-333, 363-364, 515, 521-542)

Dysponent Funduszu przekazał na wyodrębniony przez Fundację rachunek bankowy dotację celową na:

- 2022 r. w łącznej kwocie 1 367 360 zł (w czterech transzach, każda po 341 840 zł, w dniach 13 stycznia 2022 r., 28 marca 2022 r., 17 czerwca 2022 r. i 26 września 2022 r.);
- 2023 r. w łącznej kwocie 1 435 660 zł (w czterech transzach, każda po 358 915 zł, w dniach 9 stycznia 2023 r., 31 marca 2023 r., 31 maja 2023 r. i 13 września 2023 r.).

(akta kontroli str. 2423-2430, 4527)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki na łączną kwotę 728 260,29 zł, tj. 27% wydatków poniesionych przez Fundację w ramach umowy dotacji. W wyniku analizy stwierdzono, że nie zawsze ponoszono wydatki na pomoc która miała bezpośredni związek z następstwami przestępstwa wskazanego we wniosku i służącą złagodzeniu jego skutków, pomoc materialną nieujęłą w rozporządzeniu w sprawie Funduszu czy

też w kosztorysie. Ponadto analiza wykazała, że Fundacja zapłaciła za usługę czy roboty budowlane, mimo że nie posiadała dokumentów potwierdzających wykonanie usługi lub jakie prace zostały wykonane, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5422-5443)

Analiza wydatków wykazała ponadto, że Fundacja nie posiada jednego zestawienia działań za pełnienie dyżuru, tj. ewidencji czasu pracy ze wskazaniem godzin i dni, w których zleceniodawca świadczył pomoc dla beneficjentów w formie osobistego dyżuru, mimo że zgodnie z umową zlecenia było to warunkiem zapłaty wynagrodzenia. Koordynator wyjaśniła: *Fundacja nie ma wątpliwości, iż w czasie otrzymania rachunku w celu rozliczenia i otrzymania wynagrodzenia za pełnienie dyżuru osoby pierwszego kontaktu w miesiącu marzec 2022 rok, osoba pierwszego kontaktu dostarczyła razem z rachunkiem swoje zestawienie działań bowiem nie zdarzyło się nigdy zaniechać tego obowiązku. Najprawdopodobniej w toku przygotowania dokumentacji do trwającej kontroli w Fundacji mogło dojść do zawieruszenia tego dokumentu.*

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, aby każdorazowo rozliczać umowy zgodnie z ustalonymi warunkami.

(akta kontroli str. 5381-5382, 5422-5443)

Analiza wydatków wykazała również, że Fundacja zapłaciła za 11 dowodów księgowych za pełnienie dyżuru osoby pierwszego kontaktu z „góry”, mimo że m.in. w umowach zlecenia z osobami pierwszego kontaktu wskazano, że zleceniobiorcy przysługuje wynagrodzenie za faktyczne godziny pełnienia dyżuru, a zapłata za realizację zlecenia następować miała na podstawie rachunków wystawionych po zakończeniu każdego miesiąca, w którym odbyło się zlecenie uwzględniających faktyczną liczbę godzin pełnienia dyżurów. Ponadto w części dowodów księgowych z wyprzedaniem podano, że w dniach następujących po wystawieniu dowodu księgowego nie wpłynęły wnioski pokrzywdzonych. Z wyjaśnień Koordynator wynika, że taki sposób wystawienia dowodów księgowych podyktowany był koniecznością rozliczenia środków dotacji maksymalnie do 30 czerwca lub 31 grudnia.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, aby Fundacja dostosowywała umowy zawierane z wykonawcami do umowy dotacji.

(akta kontroli str. 5382-5383, 5422-5443)

Wydatki związane z realizacją Projektu były ponoszone w formie przelewów, wyłącznie za pośrednictwem rachunku bankowego wyodrębnionego do obsługi umowy dotacji, zgodnie z § 3 ust. 5 umowy dotacji. Nie dokonywano wydatków w formie gotówkowej.

(akta kontroli str. 318, 526, 2187-2343)

W Projekcie prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową środków dotacji.

(akta kontroli str. 4488-4507, 4774-4783)

Analiza przyjętych i rozliczonych 258 dowodów księgowych wykazała, że dokumenty te, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶⁷ zawierały m.in.: określenie rodzaju dowodu, opis operacji gospodarczej czy jej wartość. Trzy dokumenty nie miały nadanego numeru identyfikacyjnego, a jeden nie został podpisany przez wystawcę. W 24 dowodach księgowych brak było natomiast adresu strony dokonującej operacji gospodarczej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁶⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

Analiza dowodów księgowych wykazała również, że dziewięć dokumentów nie spełniało wymagań o których w art. 22 ustawy o rachunkowości, gdyż dokonano w nich przeróbek.

(akta kontroli str. 5422-5443)

Odnosnie braku numerów identyfikacyjnych Koordynator wyjaśniła: *Osoby wystawiające rachunek mogły nie być poinformowane o takim obowiązku wynikającym z ustawy o rachunkowości (...) Nie zauważono tego błędu (...) Zostaną wystawione noty korygujące i przesłane do wystawców.*

Odnosnie dokonywania przeróbek Koordynator wyjaśniła: *Każdy rachunek był zweryfikowany i Zleceniobiorcy byli poinformowani co do błędów na rachunkach, natomiast nie zawsze otrzymywaliśmy poprawione rachunki. Fundacja dopilnuje by wszystkie korekty do rachunków spłynęły lub by na poprawionych osoba dokonująca poprawki umieściła stosowną parafkę.*

Odnosnie braku podpisu Koordynator wyjaśniła: *Rachunek był poprawiony przez Zleceniobiorcę i pierwszy dokument był podpisany (...) natomiast poprawiony dokument został omyłkowo nie podpisany.*

(akta kontroli str. 5389)

Analiza dowodów księgowych objętych badaniem wykazała ponadto, że opis dokumentu, o którym w § 8 ust. 11 umowy dotacji nie był w ogóle sporządzany albo takiego opisu dokonywano, ale nie na odwrocie dokumentu tylko na odrębnej karcie, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Opisy zamieszczone na odrębnej karcie zawierały dane określone w załączniku nr 6 do umowy dotacji, tj. m.in. kwotę brutto dokumentu, numer ewidencyjny czy informację o sprawdzeniu pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym. W dwóch dokumentach nie zamieszczono numeru dokumentu, natomiast 26 nie zawierało daty i podpisu osoby przy informacji o obowiązku stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶⁸. Ponadto stwierdzono, że w 14 opisach data potwierdzenia przez Koordynatora zapłaty przelewem była wcześniejsza niż data dokonania płatności.

Z wyjaśnień Koordynator wynika, że niepodanie numerów dokumentów, brak dat i podpisów przy informacji w zakresie trybu udzielenia zamówienia, czy też potwierdzanie płatności przed przelewem spowodowane było omyłką.

(akta kontroli str. 5390-5391, 5422-5444)

Z dotacji przyznanej Fundacji w latach 2022-2023 na koszty administracyjne w kwocie 633 600 zł (300 000 zł w 2022 r. i 333 600 zł w 2023 r.) na ten cel poniesione zostały środki w łącznej kwocie 310 453,33 zł (141 897,18 zł w 2022 r. i 168 556,15 zł w 2023 r.). Fundacja nie zwróciła dysponentowi Funduszu niewykorzystanej części kosztów administracyjnych, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Koszty administracyjne (przyznana na ten cel kwota dotacji) stanowiły nie więcej niż 25% wartości kosztów kwalifikowalnych, tj. 22,34% w 2022 r. i 23,52% w 2023 r. wartości kosztów kwalifikowalnych.

(akta kontroli str. 4707-4708, 4761-4773, 5084-5085, 5111, 5117, 5229-5238)

Na poniesione przez Fundację koszty administracyjne składały się:

- wynagrodzenie koordynatora – 132 225,71 zł (57 499,31 zł w 2022 r. i 74 726,40 zł w 2023 r.),

⁶⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

- wynagrodzenie informatyka⁶⁹ – 5230 zł (3000 zł w 2022 r. i 2230 zł w 2023 r.),
 - usługi księgowe – 30 600 zł (15 300 zł w 2022 r. i 14 760 zł w 2023 r.),
 - wynagrodzenie pomocy administracyjnej – 7600 zł w 2023 r.,
 - koszty wynajmu i utrzymania siedziby Fundacji (Opoczno) – 23 406,83 zł (11 943,67 zł w 2022 r. i 11 463,16 zł w 2023 r.),
 - koszty wynajmu i utrzymania Ośrodka w Radomiu – 32 930,15 zł (15 600 zł w 2022 r. i 17 330,15 zł w 2023 r.),
 - koszty wynajmu i utrzymania Lokalnego Punktu w Szydłowcu – 18 950 zł (8650 zł w 2022 r. i 10 300 zł w 2023 r.),
 - koszty utrzymania Lokalnego Punktu w Kozienicach – 2885,31 zł (630,84 zł w 2022 r. i 2254,47 zł w 2023 r.),
 - usługi pocztowe (zakup znaczków) – 899,25 zł (285,60 zł w 2022 r. i 613,65 zł w 2023 r.),
 - usługi telekomunikacyjne – 3921,77 zł (1986,66 zł w 2022 r. i 1935,11 zł w 2023 r.),
 - koszty bankowe – 179 zł (77 zł w 2022 r. i 102 zł w 2023 r.),
 - zakup materiałów biurowych (w tym pieczętki) – 1573,95 zł (265,50 zł w 2022 r. i 1308,45 zł w 2023 r.),
 - materiały promocyjne, w tym koszt wykonania tablic informacyjnych – 4432,40 zł (1772,40 zł w 2022 r. i 2660 zł w 2023 r.),
 - ewaluacja projektu – 12 000 zł (po 6000 zł w 2022 r. i 2023 r.),
 - prowizja za kupony żywieniowe i higieniczne – 4809,32 zł (2650,66 zł w 2022 r. i 2158,66 zł w 2023 r.),
 - zakup bonów na cele socjalne projektu (utrzymanie higieny w miejscach pracy, m.in. zakup środków czystości) – 1500 zł w 2022 r.,
 - zakup sprzętu elektronicznego⁷⁰ – 3624,39 zł (1261,79 zł w 2022 r. i 2362,60 zł w 2023 r.),
 - zakup oprogramowania komputerowego – 537 zł (199 zł w 2022 r. i 338 zł w 2023 r.),
 - szkolenia bhp dla pracowników projektu – 430,50 zł w 2023 r.,
 - usługa wdrożeniowa projektu – 19 680 zł (12 300 zł w 2022 r. i 7380 zł w 2023 r.),
 - zakup wyposażenia do biura projektu, Ośrodka w Radomiu i lokalnych punktów⁷¹ – 3519,20 zł (916,20 zł w 2022 r. i 2603 zł w 2023 r.),
 - kara umowna z tytułu niezapewnienia dyskrecji w Ośrodku w Radomiu, wystawiona przez Ministerstwo Sprawiedliwości – 58,55 zł w 2022 r.
- (akta kontroli str. 4597-4604, 4760, 4770-4773, 4878, 4882, 4924-4936, 5084-5085, 5140, 5147, 5152-5153, 5168-5179)

Ww. usługa wdrożeniowa projektu związana była z umową zlecenia zawartą 2 stycznia 2022 r. pomiędzy Fundacją (reprezentowaną przez Pełnomocnika Zarządu, tj. Koordynatora) a poprzednim Prezesem Zarządu⁷². W umowie wskazano, że Fundację reprezentowała Koordynator, która w dniu jej zawarcia nie miała udzielonego pełnomocnictwa na tego rodzaju czynności. Umowę zawarto 2 stycznia 2022 r., a poprzedni Prezes udzielił Koordynatorowi pełnomocnictwa w dniu 3 stycznia 2022 r. W ww. umowie poprzedni Prezes zobowiązał się w latach 2022-2025 do m.in.

⁶⁹ Wykonanie strony internetowej – w 2022 r.; m.in. modyfikacja strony internetowej, zdalne doradztwo i pomoc techniczna związana z obsługą strony internetowej, zdalne opiniowanie działań dotyczących funkcjonowania strony internetowej; doradztwo informatyczne związane z prowadzoną przez Fundację stroną internetową – w 2023 r.

⁷⁰ Tonery; urządzenie wielofunkcyjne, pendrive, powerbank – w 2022 r.; telefon komórkowy – w 2023 r.

⁷¹ Meble – Ośrodek w Radomiu, promiennik podczerwieni (przenośny) – Lokalne Punkty w Szydłowcu i Przysusze, łódzka turystyczna – biuro projektu, lampka biurowa do kąpki dziecięcego – Ośrodek w Radomiu.

⁷² W ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

przygotowania, względnie opiniowania: umów zlecenia, o dzieło, najmu, użyczenia, wolontariatu oraz formularzy zmian, których zgłoszenie może być niezbędne w związku ze zmianami organizacyjnymi i kadrowymi; opiniowania kompetencji osób zgłaszanych do pracy w projekcie; bieżącego wsparcia merytorycznego przy realizacji działań w ramach projektu.

Odnosząc się do zawarcia przez niego tej umowy z samym sobą⁷³ i pobierania w ramach kosztów administracyjnych wynagrodzenia z tego tytułu poprzedni Prezes wyjaśnił: *Umowy nie zawarłem ze sobą, lecz zgodnie z przepisami KC. Fakt udzielenia pełnomocnictwa Pani [...] ⁷⁴ dnia 3.02.2022 r. [dop. NIK – 3 stycznia 2022 r.] stanowi oczywistą pomyłkę (...). Umowa została zawarta albowiem jako prezes zarządu nie pobierałem żadnego wynagrodzenia z tego tytułu, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia z tytułu kosztów dojazdów związanych z organizacją punktów i ośrodka, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia z tytułu kosztów zużycia prywatnego pojazdu, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia związanego z kosztami administracyjnymi związanymi z tym działaniem, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia związanego z posadowieniem przeze mnie ścianki działowej w lokalu w Radomiu własnoręcznie przy pomocy przyjaciół, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia za pomalowanie lokalu w Radomiu, nie pobierałem żadnego wynagrodzenia za materiały budowlane zużyte przeze mnie w ramach poprzednio wymienionych działań itd., zaś kwestia określenia zasad funkcjonowania projektu, organizację punktów i inne zadania związane ze „startowym” wdrożeniem działań generowały istotne koszty. Bez wątpienia wynagrodzenie określone w umowie w żadnej mierze nie odpowiadało kosztom które poniosłem, nakładowi pracy i powinno być wielokrotnie wyższe, ale działałem w celu zapewnienia jak najlepszego komfortu beneficjentów.*

(akta kontroli str. 4653, 4926, 4933, 5121-5122, 5124, 5168-5172)

Fundacja nie była zobowiązana do stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych. Jednocześnie wydatkowała środki pochodzące z dotacji na zakupy towarów i usług przewidzianych w § 36 ust. 1 pkt 9, 12, 14-20 rozporządzenia w sprawie Funduszu o wartości nieprzekraczającej kwoty 130 000 zł, wobec czego nie miała również obowiązku stosować określonych w ww. ustawie zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości w odniesieniu do zamówień klasycznych, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł. Prezes wyjaśniła: *Fundacja nie stosowała żadnych procedur dotyczących wyboru dostawców towarów i usług, bowiem nie była zobowiązana do stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych ani innymi zapisami. W swoich działaniach kierowała się przede wszystkim dobrem Beneficjentów, zakresem oferty oraz wydatkowała środki w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, zasad optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów jak również starając się wydatkować powierzone środki zgodnie z zasadą gospodarności.*

(akta kontroli str. 319, 4903, 4915-4916, 5166-5167, 5180)

Fundacja nie powierzała podwykonawcom realizacji zadań.

(akta kontroli str. 6, 2441)

Fundacja w terminach określonych w umowie dotacji przekazywała kwartalne informacje o wykorzystaniu środków dotacji oraz wyciągi z wyodrębnionego rachunku

⁷³ Pełnomocnik Zarządu w osobie Koordynatora działał w imieniu poprzedniego Prezesa, tj. osoby, która udzieliła mu pełnomocnictwa (mocodawcy), czyli członka zarządu, wobec tego nie można uznać, że była to inna strona umowy, nadal był nim członek zarządu.

⁷⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

bankowego do obsługi umowy dotacji. W informacjach kwartalnych przekazywano dane zgodne ze stanem faktycznym, za wyjątkiem:

- informacji kwartalnej za okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 marca 2023 r., w której to podano, że:
 - 1) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów w roku 2023 r. wydatkowano 117 618 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 117 018 zł;
 - 2) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem obcym, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego w roku 2023 nie wydatkowano żadnych środków. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 600 zł.
- informacji kwartalnej za okres od 1 kwietnia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. podano, że:
 - 1) w okresie sprawozdawczym wydatkowano na wszystkie zadania łącznie na kwotę 412 941 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że w ww. okresie wydano 415 031,28 zł;
 - 2) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów w roku 2023 r. wydatkowano 167 989,48 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że w ww. okresie na zadanie przeznaczono 168 589,48 zł;
 - 3) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem obcym, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego w roku 2023 wydatkowano 600 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że w ww. okresie nie wydatkowano środków na ten cel;
 - 4) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w roku 2023 wydatkowano 86 059,34 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 88 149,62 zł.
- w informacji kwartalnej za okres od 1 lipca 2023 r. do 30 września 2023 r. podano, że:
 - 1) na zadanie pn. Pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną w roku 2023 wydatkowano 19 982,60 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 21 265,60 zł;
 - 2) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w roku 2023 wydatkowano 37 237,93 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 35 954,93 zł.
- w informacji kwartalnej za okres od 1 października 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. podano, że:
 - 1) na zadanie pn. Pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną w roku 2023 wydatkowano 53 337,40 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 52 054,40 zł;
 - 2) na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w roku 2023 wydatkowano 85 697,77 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono 86 980,77 zł.

(akta kontroli str. 604, 614, 624-625, 644-645, 4707, 4710)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że podczas sporządzania ww. informacji kwartalnych doszło do omyłki.

(akta kontroli str. 4905-4911)

Fundacja dostarczała drogą elektroniczną Dysponentowi Funduszu na skrzynkę ePUAP Ministerstwa Sprawiedliwości wykazy osób, którym udzielono pomocy do 10 dnia każdego miesiąca⁷⁵, tj. zgodnie z § 10 ust. 14 umowy dotacji (§ 10 ust. 13 aneksu nr 2 do umowy dotacji). Na wezwanie Dysponenta Funduszu Sprawiedliwości przesłane zostały trzy pojedyncze korekty do wykazów osób, którym udzielono pomocy sporządzonych za⁷⁶:

- luty 2022 r. (w czterech przypadkach – poprawiono wartość udzielonej beneficjentowi pomocy prawnej),
- marzec 2022 r. (w 46 przypadkach – uzupełniono brakujący nr PESEL; w jednym przypadku – podano właściwą kwotę pomocy udzielonej w związku z przemocą domową; w jednym przypadku – uzupełniono liczbę godzin wraz z kosztem w zakresie organizowania i finansowania pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu; w trzech przypadkach – informację o wymiarze godzinowym wolontariatu zamieszczono w formie komentarzy),
- czerwiec 2022 r. (w trzech przypadkach – uzupełniono rodzaj przestępstwa, które dotknęło pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą).

Ww. korekty Fundacja złożyła, za wyjątkiem jednego przypadku, w terminie wskazanym przez Dysponenta Funduszu⁷⁷.

Ponadto Fundacja z własnej inicjatywy (bez wezwania), w dniu 10 lipca 2023 r. do wykazu osób, którym udzielono pomocy sporządzonego za czerwiec 2023 r. złożyła korektę w zakresie wskazania statusu jednego beneficjenta pomocy.

(akta kontroli str. 2442-2509, 5086, 5258-5259)

W terminach wynikających z § 11 ust. 1 lit. a i b⁷⁸ umowy dotacji Fundacja zwróciła 11 stycznia 2023 r. i 10 stycznia 2024 r. na wskazany w § 11 ust. 4 tej umowy rachunek bankowy Dysponenta Funduszu niewykorzystaną kwotę dotacji (nie uwzględniając kosztów administracyjnych). Zwroty niewykorzystanej części dotacji Fundacja dokonała w wysokości: za rok 2022 r. – 24 281,62 zł, a za 2023 r. – 17 037,36 zł. Ponadto 10 stycznia 2024 r. dokonano zwrotu przekroczonego budżetu na 2023 r. za zadanie nr 6⁷⁹, w wysokości 45,43 zł.

(akta kontroli str. 326, 2266, 2341, 2421-2422, 4528)

Na podstawie § 10 ust. 3 umowy dotacji Fundacja była zobowiązana do dostarczenia Dysponentowi Funduszu półrocznego sprawozdania z wykonania umowy (za okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2022 r. – do dnia 15 lipca 2022 r., za okres od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – do dnia 15 stycznia 2023 r., za okres od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. – do dnia 15 lipca 2023 r., za okres od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. – do dnia 15 stycznia 2024 r. oraz w terminie do 15 dni od zakończenia realizacji umowy, tj. do 15 lutego 2024 r.). Fundacja terminowo przekazała ww. sprawozdania. Przekazywano także, zgodnie z umową dotacji,

⁷⁵ Fundacja przysyłała wykazy osób, którym udzielono pomocy od lutego 2022 r. (pierwszy – za styczeń 2022 r.) do lutego 2024 r. (ostatni – za styczeń 2024 r.; zwrócony przez Dysponenta Funduszu).

⁷⁶ Stan na 30 sierpnia 2024 r.

⁷⁷ Opóźnienie wynosiło 3 godziny.

⁷⁸ Tj. odpowiednio do 15 stycznia 2023 r. w odniesieniu do kwoty dotacji przyznanej na 2022 r. i do 15 stycznia 2024 r. w odniesieniu do kwoty dotacji przyznanej na 2023 r.

⁷⁹ Pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw w roku 2023.

wylosowaną dokumentację finansowo-księgową oraz wylosowaną dokumentację związaną z udzielaną pomocą. W odpowiedzi na pisma Dysponenta Funduszu Prezes Fundacji składała obszernie wyjaśnienia. Sprawozdanie za I, II półrocze 2022 r. oraz I półrocze 2023 r. po wymianie korespondencji (także drogą elektroniczną), zostały zaakceptowane przez Dysponenta Funduszu. Do dnia 27 lipca 2024 r. sprawozdanie za II półrocze 2023 r. oraz za styczeń 2024 r. nie zostało zaakceptowane. W sprawozdaniu za okres od:

- od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r., od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. oraz od 1 stycznia 2024 r. do 31 stycznia 2024 r. podano, że:
 - 1) w pierwszym półroczu 2023 r. wydatkowano łącznie 756 121,94 zł z czego na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w roku 2023 – 118 850,89 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że na ww. zadanie przeznaczono odpowiednio 758 212,22 zł i 120 941,17 zł;
- od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r., podano, że wydatki od początku realizacji umowy wyniosły 2 099 200,32 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że w ww. okresie wydatkowano 2 101 290,60 zł;
- od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. oraz od 1 stycznia 2024 r. do 31 stycznia 2024 r. podano, że wydatki od początku realizacji umowy wyniosły 2 759 656,17 zł, a na zadanie pn. Organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu w roku 2023 – 241 786,14 zł. Tymczasem z zestawienia sporządzonego na potrzeby kontroli wynikało, że Fundacja wydatkowała odpowiednio 2 761 746,45 zł i 243 876,87 zł.
(akta kontroli str. 324, 533, 920- 929, 1937-1946, 2103-2112, 2422, 4707, 5092-5093)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że podczas sporządzania ww. sprawozdań doszło do omyłki.

(akta kontroli str. 4911-4913)

Porównanie danych zawartych w sprawozdaniach okresowych z wykazami osób, którym udzielono pomocy stanowiącymi załączniki do tych sprawozdań wykazały rozbieżności pomiędzy:

- wynikającą ze wskaźników rezultatu w sprawozdaniach okresowych łączną: *Liczbą osób, która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej – 197, Liczbą osób, która skorzystała z zadania: finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu – 240, Liczbą osób, która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów – 1049, Liczbą osób pokrzywdzonych przestępstwem, którym podmiot planuje udzielić wsparcia w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem – 1217, Liczbą osób najbliższych, którym podmiot planuje udzielić wsparcia – 170, Liczbą osób, która skorzystała z zadania: organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu – 1440, a ww. liczbami osób wynikającymi z Wykazów osób, którym udzielono pomocy (odpowiednio 196, 238, 1047, 1216, 171 i 1439); Prezes i Koordynator wyjaśniły, że ww. rozbieżności wynikają z omyłki podczas sporządzania sprawozdań;*

- wykazanymi w sprawozdaniach okresowych za I i II półrocze 2023 r. kosztami za zadanie *organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów* (odpowiednio 285 607,48 zł i 186 172,50 zł), a wartościami wynikającymi z wykazów osób, którym udzielono pomocy za ww. okres (odpowiednio 285 607,50 zł i 187 833 zł); Prezes i Koordynator wyjaśniły, że pierwsza rozbieżność spowodowana była zaokrągleniem przez program księgowy kwoty na fakturze wystawionej przez mediatora za przeprowadzenie mediacji w maju 2023 r. Wyjaśniły również, że (...) w wykazie osób za II półrocze błędnie nie ujęto pracy prawników świadczonej w ramach wolontariatu w wymiarze 13,5 godziny jako 0 zł co spowodowało rozbieżności pomiędzy sprawozdaniem a wykazem osób. (...);
- wykazanymi w sprawozdaniach okresowych za I i II półrocze 2022 r. kosztami za zadanie *pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej* (po 25 000 zł w każdym), a wartościami wynikającymi z wykazów osób, którym udzielono pomocy za ww. okres (odpowiednio 23 500 zł i 26 500 zł); Prezes i Koordynator wyjaśniły, że ww. rozbieżność wynika z tego, że Fundacja na początku 2022 roku z góry zakupiła 50 bonów na łączną kwotę 25 000 zł, jednakże faktycznie 3 bony zostały odebrane dopiero przez beneficjentów w lipcu 2022 roku i wykazane w wykazie osób za II 2022 roku. Zarówno sprawozdania za I i II półrocze 2022 rok jak i wykazy osób za I i II półrocze 2022 rok zostały sporządzone w sposób właściwy;
- kosztem zadania *pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną* (różnica 300 zł) wykazanym w sprawozdaniu okresowym za II półrocze 2023 r. (73 320 zł) i wykazie osób, którym udzielono pomocy za ten okres (73 620 zł). Prezes i Koordynator wyjaśniły, że ww. różnica wynika, z tego, że (...) w wykazie osób nie został wykazany wolontariat w wymiarze 2,5 godziny x 120 zł brutto = 300 zł (...).

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na dochowanie należytej staranności podczas sporządzania sprawozdań lub wykazu osób, którym udzielono pomocy
(akta kontroli str. 4586-4588, 4878-4879, 4883-4884, 5128, 5138-5139, 5149-5150, 5246-5257)

Fundacja zleciła zewnętrzną ewaluację za 2022 r. i 2023 r. skuteczności realizacji zadań w ramach projektu. Raporty z tych ewaluacji zawierały następujące elementy: krótki opis organizacji i projektu; cel, założenia i metody badawcze ewaluacji; wywiady; wizje lokalne; analizy dokumentów; możliwości wykonania rezultatów i produktów oraz SWOT projektu; wnioski i rekomendacje; podsumowanie i streszczenie. Zarekomendowano w nich: [a] zwiększenie współpracy z powiatowymi centrami pomocy rodzinie (prowadzącymi pieczę zastępczą) w celu lepszego dotarcia z informacją o udzielanej pomocy do mniejszych miejscowości; [b] zwiększenie współpracy z ośrodkami interwencji kryzysowej; [c] rozważenie metody rozpropagowania informacji o ośrodku (rekomendacja dotyczy tylko ewaluacji za 2022 r.) i punktach lokalnych oraz wdrożenie wybranych metod (z wykorzystaniem osób pierwszego kontaktu w tych punktach); [d] podjęcie współpracy z koordynatorami niebieskiej karty; [e] utrzymanie zaangażowania członków zespołu i ustabilizowanie zebranego zespołu; [f] wznowienie pomocy psychologicznej w przypadku poruszonym przez psychologa zajmującego się dzieckiem – jeżeli matka wyrazi minimalną chęć (rekomendacja dotyczy tylko ewaluacji za 2022 r.). Odnosząc się do wdrożenia ww. rekomendacji w latach następnych Prezes i Koordynator wyjaśniły, że rekomendacje zawarte w raporcie z ewaluacji za 2022 r. były wdrażane w 2023 r. poprzez m.in. wizyty w PCPR-ach na terenie działania projektu, próbami kontaktu z pracownikami, jak również zostawianie materiałów promocyjnych w postaci plakatów i ulotek; akcje informacyjne mające na celu zwiększenie współpracy z ośrodkami interwencji

kryzysowej; próby nawiązywania współpracy z MOPS-ami, OPS-ami oraz CUS-ami; wizyty osób pierwszego kontaktu w komendach i komisariatach Policji, kontakcie z dzielnicowymi jak również innymi instytucjami publicznymi mającymi styczność z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem poprzez rozpropagowanie informacji i materiałów promocyjnych Fundacji na temat realizowanych świadczeń pomocowych; bieżące konsultacje z psychologami Fundacja dopasowywała działania do zgłaszanych rekomendacji oraz zauważonych przez psychologów niezbędnych potrzeb podczas prowadzenia terapii z dzieckiem. W kwestii podjęcia współpracy z koordynatorami niebieskiej karty wyjaśniły, że nie udało się w 2023 r. zrealizować tej rekomendacji *przez co została powtórzona podczas ewaluacji w 2023 roku, jednakże z uwagi na odstępianie od realizacji umowy dotacji Fundacja nie zdążyła jej wprowadzić.*

(akta kontroli str. 2344-2420, 4637-4638, 4641-4642, 4878, 4882-4883, 5138, 5147-5149)

Ww. ewaluacje zostały przeprowadzone w grudniu 2022 r. i 2023 r., a nie po upływie pełnego roku (w konsekwencji ewaluacją nie obejmowano całego roku). Prezes i Koordynator wyjaśniły: *Fundacja przeprowadzała ewaluację zgodnie z zapisem umowy dotacji § 10 pkt. 12 wykonawca zobowiązany jest do przeprowadzenia zewnętrznej ewaluacji skuteczności realizacji zadań w ramach projektu na koniec każdego roku (IV kwartał danego roku).*

(akta kontroli str. 2344-2420, 4516, 4878, 4883, 5138, 5149)

W okresie objętym kontrolą Dysponent Funduszu wszczął z urzędu dwa postępowania administracyjne w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania środków dotacji w celu określenia kwoty przypadającej do zwrotu i terminu, od którego nalicza się odsetki. W toku prowadzonych postępowań Fundacja przekazywała dowody⁸⁰ w terminach określonych przez Dysponenta Funduszu. Postępowanie administracyjne dotyczące dotacji na rok:

- 2022 – decyzją z 12 maja 2023 r. zostało w całości umorzone. W uzasadnieniu wskazano, że w toku prowadzonego postępowania Fundacja złożyła niezbędne wyjaśnienia i dokumenty, na podstawie których okazało się możliwe zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym. Jednocześnie podano, że cała kwota dotacji na rok 2022 r., tj. 1 367 360 zł została uznana za rozliczoną;
- 2023 – według stanu na dzień 19 sierpnia 2024 r. nadal było w toku. W kierowanych do Fundacji pismach Dysponent Funduszu wskazywał na znaczną ilość zgromadzonych w sprawie dokumentów i złożoność zebranego materiału dowodowego, który wymaga szczegółowej analizy i z tego względu comiesięcznie wyznaczane są nowe terminy załatwienia sprawy.

(akta kontroli str. 3188-3211, 5332-5334)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Fundacja nie wywiązywała się w pełni z obowiązku, wynikającego z umów zawartych z Dysponentem Funduszu lub z ogłoszenia o konkursie, poinformowania o świadczonej pomocy właściwych miejscowo jednostek organizacyjnych sądownictwa, prokuratury, policji oraz ośrodków pomocy społecznej, gdyż:
 - a. po zawarciu umowy dotacji w ogóle nie poinformowała o świadczonej pomocy Lubelskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie, Prokuratury Regionalnej w Lublinie, Komendy Miejskiej Policji w Radomiu (dotyczy Ośrodka w Radomiu), Komendy Powiatowej Policji w Białobrzegach (dotyczy

⁸⁰ M.in. kserokopie dokumentów finansowo księgowych, wniosków o udzielenie pomocy.

Lokalnego Punktu w Grójcu); zgodnie z § 8 ust. 5 umowy dotacji Fundacja była zobowiązana poinformować o świadczonej pomocy właściwe miejscowo, wydziały zamiejscowe prokuratury krajowej, regionalnej oraz wszystkie komendy policji z terenu, na którym realizowane jest zadanie, w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy.

- b. po zawarciu umowy o przekazanie dotacji na 2023 r. o świadczonej pomocy w ogóle nie poinformowała Komendy Powiatowej Policji w Białobrzegach (dotyczy Lokalnego Punktu w Grójcu), a właściwe miejscowo sądy (apelacyjny, okręgowy, rejonowy); prokuratury: krajową (Lubelski Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie), regionalną, okręgową i rejonową; wojewódzką komendę policji, Komendę Miejską Policji w Radomiu i powiatowe poinformowała z 10-dniowym opóźnieniem (umowa o przekazanie dotacji na 2023 r. do umowy dotacji została zawarta 5 grudnia 2022 r., a ww. jednostki poinformowano (data nadania pism) w dniu 29 grudnia 2022 r.). Zgodnie z § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie podmiot otrzymujący dotację ze środków Funduszu Sprawiedliwości powinien o świadczonej pomocy poinformować każdorazowo w terminie 14 dni kalendarzowych od daty zawarcia umów finansowych właściwe miejscowo sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe, wydziały zamiejscowe prokuratury krajowej, prokuratury regionalne, okręgowe, rejonowe oraz wszystkie komendy policji oraz ośrodki pomocy społecznej z terenu, na którym realizowane jest zadanie.
 - c. po zawarciu umowy o przekazanie dotacji na 2024 r. o świadczonej pomocy w ogóle nie poinformowała Lubelskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie, mimo że zgodnie z § 8 ust. 5 aneksu nr 2 do umowy dotacji Fundacja była zobowiązana poinformować o świadczonej pomocy właściwe miejscowo, wydziały zamiejscowe prokuratury krajowej z terenu, na którym realizowane jest zadanie, każdorazowo w terminie 14 dni od dnia zawarcia umów finansowych.
 - d. po zawarciu umowy dotacji o świadczonej pomocy nie poinformowała 52 (74,3%) z 70 właściwych miejscowo ośrodków pomocy społecznej i żadnego takiego ośrodka po zawarciu umów przekazania dotacji na 2023 r. i 2024 r. do czego była zobowiązana zgodnie z § 6 ust. 32 ogłoszenia o konkursie.
- (akta kontroli str. 321-322, 530-531, 563-585, 2892-3065, 4541-4542, 4940-4949)

Prezes Fundacji i Koordynator wyjaśnili, że niepoinformowanie ww. jednostek wynikało z przeoczenia, a opóźnienie spowodowane było błędnym obliczeniem terminu. Nadmienili m.in., że Fundacja nie otrzymała listy jednostek, które była zobowiązana informować o świadczonej pomocy. Dodały, że Fundacja na potrzeby zawartej umowy dotacji oraz wynikającego z niej obowiązku informacyjnego, na podstawie informacji dostępnych w Internecie, stworzyła listę jednostek, do których zobowiązana była wysłać informację. Podały, że Fundacja dodatkowo poinformowała o świadczonej pomocy jednostki takie jak np. posterunki Policji, co do których nie było obowiązku informowania w celu rozpowszechnienia informacji o działaniach Fundacji na terenie ich funkcjonowania. W kwestii niepoinformowania właściwych miejscowo ośrodków pomocy społecznej Prezes i Koordynator wyjaśnili, że m.in. Fundacja poinformowała o świadczonej pomocy instytucje wskazane w § 8 ust. 5 umowy dotacji. Nadmienili, że *Dysponent Funduszu wskazywał jedynie na wywiązanie się z obowiązków wynikających z zawartej umowy dotacji, a także nie wniósł żadnych zastrzeżeń do przesyłanych informacji o wypełnieniu obowiązku informacyjnego.*

(akta kontroli str. 4876-4877, 4881-4882, 5136-5137, 5144-5146)

Wyjaśnienia w zakresie niepoinformowania ośrodków pomocy społecznej nie zasługują na uwzględnienie. Fundacja składając ofertę w ramach konkursu ofert oświadczyła (w pkt 6 części IV oferty), że będzie realizować zadanie zgodnie z treścią ogłoszenia. Stosownie do § 6 ust. 32 ogłoszenia Fundacja, jako podmiot otrzymujący dotację ze środków Funduszu Sprawiedliwości, zobowiązana była do wypełnienia tego obowiązku.

2. Fundacja udzieliła 51 osobom, spośród 141, których dokumentację objęto analizą, pomocy której zakres wykraczał poza zakres pomocy przyznanej we wnioskach o łącznej wartości 46 806,53 zł, co było niezgodne z § 6 ust. 14 lit. a ogłoszenia o konkursie.

Zgodnie ze wskazanym postanowieniem ogłoszenia o konkursie, udzielenie pomocy na wniosek uprawnionego bądź z inicjatywy podmiotu, może nastąpić po wypełnieniu przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy.

Ponadto stosownie do § 8 ust. 2 umowy dotacji, wykonawca zobowiązany był do bieżącego i kompletnego prowadzenia dokumentacji rzeczowej i księgowej dotyczącej realizacji zadań, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 321, 530, 5283-5292, 14211)

Koordinator oraz Prezes wyjaśnili: (...) pomoc dla beneficjentów była udzielana nie tylko zgodnie z wnioskiem wypełnionym przez niego własnoręcznie, ale również na podstawie zdiagnozowanych potrzeb w toku udzielania pomocy. Nie ma bowiem możliwości, aby w dostatecznym stopniu nawet mimo dużego doświadczenia osób pierwszego kontaktu zdiagnozować wszystkie potrzeby beneficjenta na pierwszej wizycie. W związku z tym, iż dokument stanowiący wniosek beneficjenta nie może być w żadnym stopniu przerabiany przez pracownika Fundacji bądź też przez inną osobę niebędącą beneficjentem potwierdzającym treść wniosku własnoręcznym podpisem Fundacja nie miała możliwości, aby dopisywać udzieloną pomoc w oryginalnym wniosku o udzielenie pomocy, spisany i przedłożony na pierwszym spotkaniu z osobą pierwszego kontaktu w danym dniu (...).

(akta kontroli str. 5383-5384, 5407-5408)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Zdaniem NIK, w przypadku gdy sytuacja życiowa beneficjenta w trakcie udzielania pomocy ulegała zmianie, osoba przyznająca wsparcie powinna dokonać stosowanej adnotacji w części B pn. *Szczegółowe uzasadnienie przyznania pomocy oraz jej zakresu, zwłaszcza, że ww. część przeznaczona była do uzupełnienia wyłącznie dla wykonawcy.*

3. W 78 wnioskach z 141 objętych analizą, osoby pierwszego kontaktu w ogóle nie uzupełniły części B, co było niezgodne z wzorem wniosku o udzielenie pomocy, stanowiącym załącznik do umowy dotacji.

Zgodnie z wzorem wniosku o udzielenie pomocy, osoby pierwszego kontaktu zobowiązane były wpisywać datę udzielenia pomocy, godzinę udzielenia pomocy, rodzaj wsparcia, kwotę pomocy, czas pomocy, opis udzielonej pomocy, imię i nazwisko osoby udzielającej pomocy oraz składać swój podpis⁸¹.

(akta kontroli str. 342, 549, 4825-4826, 5277-5282)

⁸¹ W dniu 28 czerwca 2022 r., Dysponent Funduszu przekazał Fundacji dokument pn. Poradnik dla podmiotów realizujących zadania ze środków Funduszu Sprawiedliwości w zakresie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom i osobom im najbliższym. Zgodnie z zapisami poradnika wartości godzinowe i kosztowe osoby pierwszego kontaktu miały wpisywać:

- jeżeli osoba była nieuprawniona do uzyskania pomocy w ramach projektu, ale pomoc osoby pierwszego kontaktu została jej udzielona,
- jeżeli osoba nie uzyskała żadnej innej pomocy w trakcie danego półrocza.

Koordinator projektu wyjaśniła: Osoba pierwszego kontaktu udzielała pomocy podczas spisywania wniosku i było to dorozumiane i nieodzwonne, dowodem bowiem był spisany przez nią z Beneficjentem dokument w postaci wniosku, klauzuli Rodo oraz dokumenty pobrane od osoby pokrzywdzonej. Wpisywanie każdorazowej pomocy udzielonej przez osoby pierwszego kontaktu w świetle przejrzystości dokumentacji cz. B byłoby niecelowe i prowadziłoby to do chaosu. Można sobie wyobrazić, że osoba ta wpisywałaby każdorazowy kontakt z Beneficjentem podjęty na przykład w celu monitorowania bieżącej sytuacji pokrzywdzonego lub też działania pomocnicze, jakie osoby te wykonywały cyklicznie na rzecz Beneficjenta. Wobec wielości tych czynności całkowicie nieadekwatnym do wymiaru godzin dyżuru, efektywności działań pierwszego kontaktu byłoby każdorazowe odnotowywanie jednostkowych zadań jakie osoby te codziennie masowo wykonywały. Dopiero pod koniec 2022 roku przy wyjaśnieniach do sprawozdania za I półrocze dostaliśmy wytyczne, iż osoba pierwszego kontaktu powinna wpisywać w część B czynność spisania z Beneficjentem wniosku, jednakże należy nadmienić, iż do chwili otrzymania wytycznych, wcześniejszy sposób uzupełniania cz. B bez wpisów osób pierwszego kontaktu został zaakceptowany przez Dysponenta Funduszu. Od momentu otrzymania wytycznych osoby pierwszego kontaktu wpisywały w cz. B wniosku jego spisanie. (...). Prezes Fundacji złożyła analogiczne wyjaśnienia.

(akta kontroli str. 5153-5154, 5357-5358)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. NIK zwraca uwagę, że w każdym obowiązującym w okresie realizacji projektu wzorze wniosku wprost wskazano, że pomoc udzielaną przez osobę pierwszego kontaktu należy odnotowywać w części B.

4. Uzasadnienia udzielenia pomocy oraz jej zakresu sporządzane przez osoby przyznające wsparcie:

- w 23 przypadkach, spośród 141 objętych analizą, nie zawierały informacji jakie dokładne świadczenia materialne zostają przyznane, co było niezgodne z § 6 ust. 14 ogłoszenia o konkursie.

Zgodnie ze wskazanym wyżej postanowieniem ogłoszenia o konkursie, podmiot miał ustalić zakres potrzeb pokrzywdzonego wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa (lub odpowiednio – zakres potrzeb świadka wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa) oraz wskazać rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków.

- we wszystkich 141 analizowanych przypadkach miało charakter ogólnikowy, tj. m.in.:
 - a) (...) Wniosek o udzielenie pomocy uznano za zasadny. Charakter popełnionego przestępstwa, skutki czynu zabronionego wymagają udzielenia pomocy w ww. kształcie. Sytuacja finansowa związana bezpośrednio z popełnionym przestępstwem pozwala na przyjęcie zasadności świadczeń materialnych;
 - b) (...) Charakter popełnionego przestępstwa, skutki czynu zabronionego wymagają udzielenia pomocy w postulowanym zakresie. Sytuacja faktyczna oraz materialna pozwala na przyjęcie zasadności świadczeń materialnych;
 - c) (...) Charakter popełnionego przestępstwa, skutki czynu zabronionego wymagają udzielenia pomocy w ww. kształcie. Sytuacja materialna pozwala na przyjęcie zasadności świadczeń materialnych;
 - d) (...) Udzielenie pomocy w postulowanym przez Wnioskodawcę zakresie jest w pełni zasadne. Pomoc specjalistyczna i materialna

pozwalą zniwelować skutki przestępstwa. Sytuacja finansowa pozwala na przyjęcie zasadności świadczeń,

mimo że zgodnie z wzorem wniosku o udzielenie pomocy, osoba przyznająca wsparcie każdorazowo powinna szczegółowo uzasadnić zakres przyznawanej pomocy.

Ponadto zgodnie z § 8 ust. 1 umowy dotacji na wnioskodawcy ciążył obowiązek uzasadnienia celowości wydatkowania środków dotacji.

W konsekwencji niewskazywania jakie świadczenia materialne były przyznawane jak i sporządzania uzasadnień w sposób ogólnikowy nie było możliwe ustalenie, czy każdorazowo udzielona pomoc była bezpośrednio związana z przestępstwem i miała na celu łagodzenie jego skutków, jak również nie było możliwe dokonanie oceny zasadności długości jej świadczenia. Jak wynika bowiem z analizy wniosków objętych analizą, mimo że ideą Funduszu Sprawiedliwości było świadczenie pomocy doraźnej, była ona udzielana nawet przez okres dłuższy niż 550 dni licząc od dnia złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 321, 341, 548, 5421-5444, 14212-14213)

Odnosnie niepodawania informacji jakie dokładne świadczenia materialne zostają przyznane, Koordynator oraz Prezes wyjaśnili: (...) *świadczenia materialne były wykazywane we wniosku w części „jakiej pomocy potrzebujesz”, tym samym nie było konieczności ponownego analogicznego ich przepisywania w cz. B1 pt. 2 A) Proponowany zakres pomocy. Wystarczyło określić ją w sposób ogólnikowy jako pomoc materialną, prawną lub psychologiczną. Nadmienić należy, iż sytuacja beneficjenta w trakcie udzielania pomocy wielokrotnie mogła ulec zmianie co było każdorazowo analizowane przez co rodzaje faktycznie udzielonej pomocy mogą odbiegać od tej wnioskowanej i przyznanej na etapie spisywania wniosku i sporządzaniu szczegółowego opisu. Jednakże każdorazowo przyznawana pomoc na rzecz beneficjentów skierowana była przede wszystkim na minimalizowanie skutków popełnionego na ich szkodę przestępstwa w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów udzielania pomocy i załagodzenie skutków wynikających bezpośrednio z następstw przestępstwa oraz optymalnego doboru metod i środków, w tym przypadku rodzajów udzielanej pomocy.*

(akta kontroli str. 5384, 5408)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Zapisy ogłoszenia o konkursie oraz postanowienia ujęte we wzorze wniosku o udzielenie pomocy wskazują obowiązki osoby przyznającej wsparcie.

W sprawie sporządzania uzasadnień w sposób ogólnikowy Koordynator oraz Prezes wyjaśnili: *Szczegółowy opis udzielenia pomocy jest sporządzony w prawidłowy sposób i zawiera wszystkie elementy wskazane, a mianowicie opis na jakiej podstawie wnioskodawca został uznany za osobę pokrzywdzoną przestępstwem, świadkiem lub osobę najbliższą ze wskazaniem kwalifikacji prawnej czynu np. 207 KK, 209 KK, 286 KK (najczęstsze przestępstwa), informację czy zweryfikowano stan majątkowy, jak ustalono potrzeby wnioskodawcy, zwłaszcza w sytuacji gdy wnioskodawca nie złożył żadnych dokumentów, a także czy przydzielone świadczenia wynikają bezpośrednio z następstw popełnionego przestępstwa i czy są to świadczenia które mają na celu złagodzenie skutków przestępstwa. Ponadto przez cały okres realizacji projektu Dysponent Funduszu ani razu nie stwierdził żeby szczegółowy opis uzasadnienia pomocy był sporządzany błędnie, niedokładnie, ogólnikowo lub niekompletnie. Ponadto Fundacja każdorazowo dokładnie analizowała każdy indywidualny przypadek wnioskodawców, dobierała pomoc, która w sposób*

celowy i efektywny załagodzi skutki przestępstwa, którym został dotknięty. Każda pomoc była przyznawana w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów udzielania pomocy i minimalizowania skutków wynikających bezpośrednio z następstw przestępstwa oraz optymalnego doboru metod i środków, w tym przypadku rodzajów udzielanej pomocy służących osiągnięciu założonych celów czyli minimalizowanie skutków przestępstwa oraz zmianę życia wnioskodawców pokrzywdzonych różnymi rodzajami przestępstw.
(akta kontroli str. 5385, 5409)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Zdaniem NIK przywołane wyżej przykłady uzasadnień świadczą o tym, że nie można ich uznać za wyczerpujące.

5. Fundacja przyznała pomoc materialną wszystkim osobom, spośród 118, których dokumentację objęto analizą na łączną kwotę 97 787,35 zł, mimo że nie weryfikowano okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy materialnej, co było niezgodne z ofertą stanowiącą załącznik nr 1 do umowy dotacji. W ofercie Fundacja zobowiązała się do weryfikacji okoliczności warunkującej przyznanie pomocy materialnej, z uwagi na zidentyfikowane ryzyko jakim było wprowadzenie przez beneficjentów w błąd co do okoliczności warunkujących przyznanie pomocy.

W konsekwencji nieweryfikowania okoliczności warunkującej przyznanie pomocy materialnej nie było możliwe ustalenie, czy każdorazowo udzielona pomoc była bezpośrednio związana z przestępstwem i miała na celu łagodzenie jego skutków, zwłaszcza, że pomoc – jak wynika z analizowanych wniosków – była przyznawana nawet przez okres dłuższy niż 550 dni licząc od dnia złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 73, 196, 5262-5276, 5421, 14216-14221)

Koordinator oraz Prezes wyjaśniły: *Sytuacja materialna wnioskodawców była weryfikowana na podstawie złożonego przez nich wniosku o udzielenie pomocy, w którym to podawali swoje źródło utrzymania oraz dochód na członka rodziny. Każdy wniosek o udzielenie pomocy zawiera oświadczenie wnioskodawcy, który podpisuje je własnym imieniem i nazwiskiem. Informacje podawane przez beneficjentów we wniosku o udzielenie pomocy są wystarczające do weryfikacji ich sytuacji majątkowej. Ponadto do udzielenia pomocy kwalifikują się osoby pokrzywdzone przestępstwem, osoby im najbliższe lub świadkowie i otrzymują pomoc, która załagodzi skutki wynikające bezpośrednio z następstw przestępstwa. Fundacja każdorazowo weryfikowała sytuację materialną wnioskodawców.*

(akta kontroli str. 5385-5386, 5409-5410)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. NIK zwraca uwagę, że weryfikacja oznacza czynność, której celem jest sprawdzenie autentyczności, poprawności czegoś. Przedstawionego w ww. wyjaśnieniach postępowania polegającego na przyjęciu oświadczenia o sytuacji materialnej nie można uznać za realizację obowiązku polegającego na weryfikacji okoliczności warunkującej przyznanie pomocy materialnej.

6. Fundacja przyjęła i rozliczyła 24 dowody księgowe, które nie zawierały adresu strony dokonującej operacji gospodarczej, co było niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości.

Przepis ten stanowi, że dowód księgowy powinien zawierać określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej.

Koordinator oraz Prezes wyjaśniły: *Fundacja zatrudniła tylko jedną osobę o takim imieniu i nazwisku, więc nie było problemu z identyfikacją Zleceniobiorcy.*

Dowody księgowe przyjęte i rozliczone przez Fundację są to rachunki wystawione do umowy zlecenie zawartej ze zleceniobiorcą na której jest podany jej adres zamieszkania i która była podstawą do wystawienia przez osobę pierwszego kontaktu rachunków na rzecz Fundacji.

(akta kontroli str. 5389, 5413, 5422-5444)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Przepisy prawa nie przewidują możliwości odstąpienia od obowiązku zawarcia w dowodzie księgowym określenia stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej, z uwagi na okoliczności przywoływane w wyjaśnieniach.

7. W 12 z 13 objętych analizą przypadków udzielonej pomocy prawnej⁸² (o łącznej wartości 4628,50 zł) pomoc ta nie miała bezpośredniego związku z następstwami przestępstwa i nie służyła złagodzeniu jego skutków, a mianowicie:
- [...] ⁸³ – we wniosku o udzielenie pomocy z dnia 12 października 2022 r. beneficjenta wykazała, że jest osobą najbliższą osoby pokrzywdzonej przestępstwem przeciwko wolności seksualnej oraz niealimentacji. Tymczasem w ramach udzielonej pomocy prawnej przygotowano m.in. wniosek o przyznanie lokalu socjalnego oraz oświadczenie o wypowiedzeniu umowy użyczenia osobie biorącej do używania (łącznie koszt 369 zł),
 - [...] ⁸⁴ – we wniosku o udzielenie pomocy z dnia 8 lutego 2022 r. beneficjentka została uznana za osobę pokrzywdzoną przestępstwem niealimentacji. Tymczasem w ramach udzielonej pomocy prawnej przygotowano m.in. apelację od wyroku w części dotyczącej przywrócenia władzy rodzicielskiej ojcu dziecka. W dokumencie tym beneficjentka nie zgadzała się z uznaniem przez Sąd, że uczestnik przejawia zainteresowanie dziećmi, konflikt pomiędzy rodzicami dzieci wynika z wzajemnych antagonizmów, kieruje się dobrem dzieci, chcąc zabezpieczyć ich los (koszt 492 zł),
 - [...] ⁸⁵ – we wniosku o udzielenie pomocy z dnia 2 marca 2023 r. beneficjent wskazywał na naruszanie jego praw pracowniczych wynikających ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego. Tymczasem beneficjentowi w ramach pomocy prawnej przygotowano m.in. skargę do Inspekcji Transportu Drogowego dotyczącej realizacji działań transportowych, wbrew obowiązkom wynikającym z przepisów prawa (koszt 861 zł⁸⁶),
 - [...] ⁸⁷ – we wniosku o udzielenie pomocy z dnia 14 kwietnia 2022 r., wykazała, że jest osobą najbliższą osoby pokrzywdzonej przestępstwem niealimentacji. Tymczasem w ramach udzielonej pomocy prawnej przygotowano m.in. projekt wniosku do fundacji, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt o skierowanie do Prokuratury zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa znęcania się nad zwierzętami przez jej męża. We wniosku tym podano, że Prokuratura

⁸² Analizą objęto wybrane pisma sporządzone przez specjalistów w trakcie udzielania pomocy oraz jedną poradę prawną.

⁸³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁶ W kwocie ujęto również koszt sporządzenia pisma do Państwowej Inspekcji Pracy oraz pisma o rozwiązanie umowy o pracę.

⁸⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

umorzyła postępowanie wyjaśniające w sprawie znęcania się ze szczególnym okrucieństwem poprzez zaniechanie dokarmiania królików hodowlanych doprowadzając je do śmierci, z uwagi na brak znamion czynu zabronionego (koszt 246 zł),

- [...] ⁸⁸ – we wniosku z dnia 26 stycznia 2022 r. beneficjent został uznany za osobę pokrzywdzoną wskutek przestępstwa rozboju oraz pobicia ⁸⁹. Ponadto w trakcie udzielania pomocy osoba została uznana osobą pokrzywdzoną przez instytucję kredytową. Tymczasem w ramach pomocy prawnej przygotowano m.in. wniosek o interwencję do Ministra Sprawiedliwości oraz pisma do Rzecznika Praw Obywatelskich o podjęcie działań w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Policji w trakcie czynności prowadzonych w stosunku do beneficjenta, czy też sprzeciw od wyroku nakazowego, w którym to beneficjent został uznany za obwinionego kradzieży cudzej rzeczy ruchomej (łącznie koszt 1476 zł),
- [...] ⁹⁰ – we wniosku z dnia 20 lipca 2022 r. beneficjentka została uznana za osobę pokrzywdzoną wskutek wojny w Ukrainie. Tymczasem w ramach pomocy prawnej udzielono porady w sprawie rozwodu z mężem, dokonano analizy prawa międzynarodowego i ukraińskiego kodeksu rodzinnego oraz sporządzono pozew o rozwód (łącznie koszt 1184,50 zł). Ponadto poniesiono koszt tłumaczenia przysięgłego pozwu rozwodowego w wysokości 400 zł.

Powyższe było niezgodne § 6 ust. 14 lit. b ogłoszenia o konkursie, z którego wynikało, że warunkiem udzielenia pomocy było przedłożenie przez pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą dokumentów potwierdzających okoliczności wskazane we wniosku, a w przypadku ich braku – przeprowadzenie przez podmiot wywiadu w celu uprawdopodobnienia pokrzywdzenia przestępstwem, co powinno mieć swoje odzwierciedlenie w treści wniosku. Następnie podmiot powinien ustalić zakres potrzeb pokrzywdzonego wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa (lub odpowiednio – zakres potrzeb świadka wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa) oraz wskazać rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków. Pomocy z Funduszu nie udziela się, jeżeli od czasu popełnienia przestępstwa lub wystąpienia jego skutków upłynął okres dłuższy niż 5 lat. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podmiot mógł udzielać pomocy, jeżeli od czasu popełnienia przestępstwa lub wystąpienia jego skutków upłynął okres dłuższy niż 5 lat.

(akta kontroli str. 7585-7591, 7607-7613, 7616-7617, 7620-7630, 7672-7676, 8031, 8039, 8043-8047, 9515, 9517, 9531, 9577-9582, 11779, 11781, 11788-11792, 12559, 12561, 12569-12573, 13462-13463, 13481-13483, 14214)

Koordynator oraz Prezes wyjaśnili:

- Odnosnie [...] ⁹¹: *Wyrok znajdujący się w dokumentach dotyczył przemocy seksualnej na szkodę córki beneficjentki. Małoletnia pokrzywdzona nie radziła sobie z emocjami generowanymi przez doznane przestępstwo i jego skutki. Należy zważyć, że dotychczasowe miejsce*

⁸⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁹ We wniosku beneficjent powoływał się również na pokrzywdzenie przestępstwem polegającym na nadużyciu uprawnień przez funkcjonariuszy Policji w trakcie prowadzonych wobec niego czynności. W uzasadnieniu przyznania pomocy nie odniesiono się do sprawy.

⁹⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

zamieszkania nasuwało jej wspomnienia związane z popełnionym czynem zabronionym, dlatego nieodzownym była zmiana dotychczasowego miejsca zamieszkania małoletniej i pozostawało to w bezpośrednim związku z popełnionym przestępstwem i niwelowaniem jego skutków. Ze względu na sytuację materialną wynikającą z niealimentacji beneficjentki i jej córki, nie mogły one pozwolić sobie na zawarcie umowy najmu lokalnego mieszkalnego z wolnego rynku, dlatego też beneficjentki musiały skorzystać zasobów socjalnych(...) W danym przypadku miała miejsce właśnie taka ocena prawnika udzielającego pomocy prawnej.

(akta kontroli str. 5343-5344, 5360-5361)

- Odnosnie [...] ⁹²: Całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie rodzinnej i prawidłowa jego ocena nasuwają przekonanie, że (...) ojciec [...] ⁹³ nie jest opiekuńczym rodzicem, kierującym się dobrem dziecka, jak to przyjął Sąd I instancji (...) sporządzenie apelacji (...) było niezbędne, ponieważ Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie w sposób wadliwy, wybiórczy, nie uwzględniając np. ww. opinii OZSS, zastrzeżeń matki dziecka wobec ojca dziecka. Podjęta przez Sąd ocena (...) i przyjęcie pozytywnych aspektów jego funkcjonowania w relacji z małoletnią wymagała weryfikacji przez Sąd odwoławczy z uwagi na rażącą rozbieżność powziętych przez Sąd Rejonowy spostrzeżeń kolidujących z faktycznym, negatywnym funkcjonowaniem ojca dziecka.

(akta kontroli str. 5344-5345, 5361)

- Odnosnie [...] ⁹⁴: (...) Powiadomienie ITD o zachowaniu pracodawcy odpowiada kompetencjom tej jednostki, ponadto miało to znaczenie prewencyjne dla pokrzywdzonego, który mógłby zostać ukarany przez ITD, podczas gdy działania sprzeczne z przepisami ustawy Prawo o ruchu drogowym wykonywał na zlecenie i pod przymusem pracodawcy (...). Brak skierowania takiego pisma do ITD mógłby być również podstawą zastrzeżeń NIK, skoro działania pracodawcy mogły doprowadzić do katastrofy w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych wskutek braku respektowania przepisów prawa o ruchu drogowym.

(akta kontroli str. 5345-5346, 5362)

- Odnosnie [...] ⁹⁵: Przestępstwo znęcania nad zwierzętami (...) zostało opisane we wniosku obok przestępstwa niealimentacji jako odrębne przestępstwo. Pozostawienie przez sprawcę zdechłych królików w gospodarstwie prowadzonym przy miejscu zamieszkania małoletnich pokrzywdzonych obliczone było na odstąpienie od podejmowania przez pokrzywdzonych – ich przedstawicielkę ustawową działań skierowanych na ściganie i ukaranie sprawcy przestępstwa niealimentacji względnie na złożenie dla niego korzystnych depozycji procesowych. Szczególnie znaczenie ma tutaj fakt, że pokrzywdzone są małoletnie dzieci, z których zdaniem liczy się matka reprezentująca je w postępowaniach sądowych. Krzywda zwierząt przekładała się na niesienie trudnych emocji do

⁹² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

poradzenia sobie z nimi przez małoletnie dzieci, stąd być może tego rodzaju kroki podjął z premedytacją ich ojciec. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 stycznia 2014, (...) wskazał, że uprawniony jest wniosek, że zwierzę hodowlane lub domowe należy postrzegać jako przedmiot własności lub posiadania we wszystkich jego formach (samoistnego, zależnego). Skoro zaś prawo chroni własność, jak i stan spokojnego posiadania, to przyjąć trzeba, że pokrzywdzonym czynem polegającym na znęcaniu się nad zwierzęciem jest przede wszystkim jego właściciel lub posiadacz (...).

(akta kontroli str. 5346, 5362)

- Odnosnie [...] ⁹⁶: Prawnik sporządzał pisma w sprawie, w której beneficjent został skazany za naruszenie integralności cielesnej funkcjonariuszy Policji (...) podczas interwencji w jego miejscu zamieszkania. Celem było sporządzenie przez RPO kasacji od wyroku skazującego, gdyż beneficjent przedstawiał inny stan faktyczny opisany w nim popierając dowodami. Termin dla niego upłynął wobec czego jedyną możliwością było jej wniesienie przez RPO lub MS. (...) W sprawie (...) dzięki podjętym przez Fundację i prawnika działaniom polegającym na sporządzeniu sprzeciwu od wyroku nakazowego oraz podjętej obronie beneficjent został uniewinniony.

(akta kontroli str. 5347, 5363, 5366-5367, 5369-5370)

- Pani [...] ⁹⁷ jest ofiarą działań wojennych. Skoro jej przyjazd do RP miał bezpośredni związek z napaścią zbrojną Rosji na Ukrainę, a wszystkie instytucje, obywatele, organizacje otrzymały prośbę i sugestie szerokiego udzielania pomocy tym osobom, tak też udzielono pomocy, która nie dotyczyła wprost działań wojennych, ale która była niezbędna z uwagi na ucieczkę z Ukrainy wywołaną bezpośrednio przez zbrojną napaść. Na uzyskanie płatnej pomocy prawnej pokrzywdzona nie miałaby szans z uwagi na brak jakichkolwiek środków. (...) ponadto brak udzielenia pomocy w żądanym przez ww. zakresie czyniłby – w razie skargi beneficjenta – uzasadnionym pytanie czemu nie udzielono takiej pomocy skoro osoba przybyła wskutek działań wojennych, a te należy rozpatrywać jako podstawę pozbawienia dobytku całego życia i bieżących dochodów – co czyniłoby pomoc za uzasadnioną.

(akta kontroli str. 5347-5348, 5363)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wyjaśnienia w sprawie [...] ⁹⁸ nie znajdują potwierdzenia w treści sporządzonych dokumentów. Jak wynika bowiem z analizy wniosku o lokal socjalny został on sporządzony z uwagi na to, że beneficjentka otrzymała wypowiedzenie umowy użyczenia domu, który aktualnie zamieszkiwała, natomiast oświadczenie o wypowiedzeniu umowy użyczenia sporządzono z uwagi na to, że beneficjentka chciała czerpać dochody z użyczanego dotychczas innej osobie lokalu. Ponadto w ocenie Najwyższej Izby Kontroli również pozostała udzielona ww. pomoc nie miała bezpośredniego związku z ewentualnym pokrzywdzeniem przestępstwem i nie mogła służyć łagodzeniu jego skutków. Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że pomoc osobom znajdującym się w trudniej sytuacji życiowej powinna być świadczona w ramach obowiązujących przepisów prawa, tj. m.in. ustawy z dnia

⁹⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej⁹⁹.

8. Fundacja opłaciła 10 dowodów księgowych dotyczących pomocy materialnej (w łącznej kwocie 660,91 zł), ze 113 objętych analizą, ze środków dotacji, mimo że obejmowały one wydatki nieprzewidziane w rozporządzeniu w sprawie Funduszu, a mianowicie:

- opłacono fakturę za telewizję i Internet na kwotę 77,19 zł, co było niezgodne z art. 36 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia w sprawie Funduszu.

Przepis ten stanowi, że pomoc osobom pokrzywdzonym oraz osobom im najbliższym udziela się przez finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię cieplną, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu.

(akta kontroli str. 5810-5812, 5817)

- opłacono dziewięć faktur, które wystawiono z uwagi na zakup szczepionki, preparatów ochronnych przed insektami, suplementów diety czy środków higienicznych o łącznej wartości 583,72 zł, co było niezgodne z art. 36 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia w sprawie Funduszu.

Przepis ten stanowi, że pomoc osobom pokrzywdzonym oraz osobom im najbliższym udziela się przez pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw.

(akta kontroli str. 14222)

Odnosnie opłacenia faktury za telewizję i Internet Koordynator oraz Prezes wyjaśnili: *Fundacja jednorazowo sfinansowała koszty telewizji i Internetu (...) z uwagi na bardzo ciężką sytuację wnioskodawczyni w szczególności materialną i brak dochodu umożliwiającego pokrycie rachunków.*

(akta kontroli str. 5377, 5401)

Odnosnie pokrycia kosztów zakupu szczepionki, preparatów ochronnych przed insektami, suplementów diety czy środków higienicznych Koordynator oraz Prezes wyjaśnili: *(...) środki higieniczne (...) krem do rąk mogły być produktami niezbędnymi w procesie leczenia następstw przestępstwa bowiem musimy pamiętać że uszczerbek na zdrowiu nie jest jedynie uszczerbkiem fizycznym ale również psychicznym, toteż koniecznym jest pochylić się nad każdym przypadkiem z osobna i wziąć pod uwagę, że środki higieniczne jakie zostały zakupione przez beneficjentkę, być może były to przykładowo podpaski, czy też niezbędne szczepionki dla dzieci. Zakup ten mógł być niezbędny z uwagi na szeroką pomoc ekonomiczną beneficjentki, która przez sprawcę przemocy była poniżana i nie mogła w odpowiedni sposób zadbać o swoją higienę, zdrowie dzieci i dobrostan psychiczny. Najczęściej osoby korzystające z tej formy pomocy były ofiarami przemocy ekonomicznej, co uzasadniało pomoc w szerokim zakresie z punktu widzenia potrzeby finansowanego.*

(akta kontroli str. 5393, 5416)

⁹⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 945, ze zm.

NIK nie neguje zasadności udzielania pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Wskazuje jednak, że pomoc taka powinna być świadczona w ramach obowiązujących przepisów prawa.

9. Fundacja poniosła wydatek nieuwjęty w kosztorysie, tj. zakupiono za kwotę 10 260 zł licencję MS Office dla beneficjentów, pomimo że zgodnie z ofertą należało nabyć opracowanie merytoryczne, które miało określać precyzyjnie prawa i obowiązki osób pokrzywdzonych. Było to niezgodne z § 3 ust. 9 lit. f umowy dotacji.

Zapis ten stanowi, że wydatki ponoszone na realizację zadań będących przedmiotem umowy są kwalifikowalne, jeżeli są przewidziane w kosztorysie.

(akta kontroli str. 167-170, 290-293, 509-512, 4631-4636)

Koordinator oraz Prezes wyjaśniły: (...) Fundacja na etapie tworzenia oferty założyła, że zakup wartości niematerialnych i prawnych będzie przeznaczony na opracowanie merytoryczne, które otrzyma każdy beneficjent, jednakże na dalszym etapie tworzenia oferty oraz kosztorysu po przeanalizowaniu definicji wartości niematerialnych i prawnych zawartej w art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy o rachunkowości (...) Fundacja stwierdziła, iż stworzenie niniejszych opracowań mogłoby być kosztem niekwalifikowalnym dlatego zmieniła kosztorys oraz zakładane rezultaty i produkty zadania (...) Z uwagi na duży natłok oraz krótki termin do złożenia oferty Fundacja zmieniła kosztorys zadania, zakładane rezultaty i projekty natomiast nie wprowadziła zmian w szczegółowym opisie wraz z uzasadnieniem dla ponoszonych kosztów jedynie z nieuwagi. (...) Fundacja rozliczyła wydatki na zakup licencji MS Office z uwagi, że jest jedynym z możliwych celów na które można przeznaczyć środki z zdania zakup wartości niematerialnych i prawnych wynikających z definicji wartości niematerialnych i prawnych zawartej w art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy o rachunkowości. (...) W trakcie rozliczania projektu Ministerstwo Sprawiedliwości nie miało żadnych zastrzeżeń, iż wydatki poniesione na zakup (...) licencji MS Office jest błędne (...).

(akta kontroli str. 5378-5380, 5402-5404)

NIK zwraca uwagę, że Fundacja w okresie realizacji umowy dokonała łącznie 16 zmian w ofercie, z czego dwie już w styczniu 2022 r., tj. pierwszym miesiącu obowiązywania umowy.

10. Fundacja poniosła wydatki w łącznej kwocie 6937 zł, które nie zostały właściwie udokumentowane, a mianowicie:

- zapłacono 600 zł za usługę tłumaczenia dokumentów, pomimo że Fundacja nie posiadała dokumentów potwierdzających wykonanie usługi;
- zapłacono za dwa remonty, pomimo że Fundacja nie posiadała dokumentów jakie prace budowlane w ogóle zostały wykonane (w łącznej kwocie 4000 zł);
- zapłacono za porady prawne na łączną kwotę 2337 zł, mimo że ich opis miał charakter ogólnikowy, niepozwalający na jednoznaczne określenie, że udzielona pomoc prawna była bezpośrednio związana z przestępstwem i miała na celu łagodzenie jego skutków. W odpowiednich miejscach we wnioskach wskazywano np. „porada prawna konsultacja”, „porada konsultacja”, „porada prawna, konsultacja, analiza”, „porada” czy „porada prawna z analizą dokumentów”.

Było to niezgodne z § 3 ust. 9 pkt e umowy dotacji, stanowiącym, że wydatki ponoszone na realizację zadań będących przedmiotem umowy są kwalifikowalne, jeżeli są udokumentowane. Ponadto zgodnie z § 8 ust. 1 umowy dotacji na wykonawcy ciąży obowiązek uzasadnienia celowości wydatkowania środków dotacji.

(akta kontroli str. 5431, 5442, 6265-6270, 7293-7296)

Odnosnie zapłacenia za usługę tłumaczenia Koordynator oraz Prezes złożyły tożsame wyjaśnienia: (...) Pani (...) posługiwała się językiem polskim w stopniu komunikatywnym co pozwoliło na przeprowadzenie porady w oparciu o jej oświadczenia, niemniej jednak konieczna była analiza i dokonanie tłumaczeń przez tłumacza języka ukraińskiego przedstawionej na poradzie dokumentacji. Powyższe działania były niezbędne do wtórnego zweryfikowania sytuacji pani [...] ¹⁰⁰ oraz zbadania prawidłowości rozumienia przez nią pojęć. Fundacja zapłaciła za fakturę wystawioną przez tłumacza za tłumaczenie przysięgłe, która w sposób prawidłowy wykonała powierzone jej zadanie. Wszystkie dokumenty na których pracował tłumacz są pod wnioskiem beneficjentki w języku ukraińskim. Beneficjent potwierdził własnoręcznym podpisem wykonanie tłumaczenia przysięgłego i samo to daje podstawy by stwierdzić, że usługa wykonana przez tłumacza polegająca na tłumaczeniu przysięgłym dołączonych do wniosku o udzielenie pomocy dokumentów beneficjentki została wykonana. Fundacja posiada u siebie jedynie wersję w języku ukraińskim.

(akta kontroli str. 5383, 5407)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. NIK zwraca uwagę, że we wzorze wniosku o udzielenie pomocy, który stanowił załącznik do umowy dotacji Dysponent Funduszu zawarł informację, aby zachować wszelką dokumentację w toku udzielania pomocy. Ponadto w części B wniosku podano zapis, który nie pozwala jednoznacznie ocenić na czym udzielona pomoc dokładnie polegała, tj. w miejscu opis udzielonej pomocy podano: *Pomoc tłumacza przysięgłego języka ukraińskiego.*

(akta kontroli str. 339-343, 547, 12022)

Odnosnie opłacenia faktur za remonty wyjaśniono: Zgodnie z oświadczeniem od wykonawców o zrealizowanych usługach w ramach (...) na kwotę 2000,00 zł na rzecz pokrzywdzonej została sfinansowana i zrealizowana praca remontowa polegająca na demontażu i ponownym montażu nowej balustrady, trębów schodowych dębowych oraz podstopni. W ramach faktury (...) na kwotę 2000,00 zł na rzecz pokrzywdzonej zostały sfinansowane prace remontowe polegające na montażu kabiny prysznicowej i brodzika, wymiany wc oraz wymiana umywalki z szafką. Indywidualna sytuacja obu pokrzywdzonych wymagała udzielenia pomocy w wyżej wymienionym zakresie. Fundacja zapłaciła za ww. dwie Faktury w ramach pomocy określonej w art. § 36 ust. 1 pkt 18 rozporządzenia w sprawie Funduszu z racji, iż zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 z późn.zm.), o której to jest mowa w niniejszym rozporządzeniu, a dokładnie art. 3 pkt 7 roboty budowane – należy przez to rozumieć budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego. Dlatego też, na podstawie przeprowadzonych w Fundacji ewaluacji projektu oraz na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane wskazujących na jakie świadczenia można w sposób prawidłowy wydatkować środki Fundacja dofinansowała na rzecz dwóch osób pokrzywdzonych remont budynku.

(akta kontroli str. 5394, 5417, 14205-14210)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. W ocenie NIK ustne oświadczenia wykonawców nie mogą świadczyć, że wydatek został prawidłowo udokumentowany. Ponadto NIK zwraca uwagę, że zgodnie z ofertą w ramach

¹⁰⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych ze względu na prywatność osoby fizycznej.

tego zadania można było dofinansować działania inwestycyjne w zakresie przywrócenia budynku sprzed szkody, które stanowiła następstwo przestępstwa.
(akta kontroli str. 502-503)

Odnosnie sposobu opisywania porad prawnych Koordynator wyjaśniła: *Jako koordynator zajmowałam się w głównej mierze oceną prawidłowości wpisów na cz. B od strony technicznej i organizacyjnej nie zaś merytoryczną oceną sposobu dokonywania wpisów. Sposób kwestionowania wpisów stanowiłby kwestionowanie sposobu pracy wykonywanej przez specjalistów. Ponadto, tak dokonywane wpisy były realizowane prawidłowo co potwierdza moje doświadczenie w pracy w podobnym projekcie w latach 2019-2021 i braku kwestionowania takiego sposobu dokonywania opisów czynności w zakresie pomocy prawnej przez Najwyższą Izbę Kontroli w kontroli z 2020 r., ale również Ministerstwo Sprawiedliwości począwszy od 2019 r. Fundacja otrzymała od Ministerstwa Sprawiedliwości wzór jak należy uzupełniać cz. B wniosku dopiero pod koniec 2022 roku przy wyjaśnieniach do sprawozdania za I półrocze 2022 roku. Specjaliści otrzymali wytyczne jak należy uzupełniać cz. B, a tym samym nadmienić należy, że od tego czasu tj. od sprawozdania za II półrocze 2022 roku do chwili obecnej Dysponent Funduszu ani razu nie wniósł żadnych uwag do jakichkolwiek nieprawidłowości we wpisach na cz. B wniosków o udzielenie pomocy. Prezes złożyła analogiczne wyjaśnienia.*

(akta kontroli str. 5155-5156, 5358-5359)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. W ocenie NIK sporządzane w taki sposób opisy nie pozwalają na jednoznaczne określenie, że udzielona pomoc prawna była bezpośrednio związana z przestępstwem i miała na celu łagodzenie jego skutków. Tym samym takiego wydatku nie można uznać za prawidłowo udokumentowany. Należy też zwrócić uwagę, że w wyniku przeprowadzonej przez NIK kontroli w 2020 r. również kwestionowano taki sposób dokumentowania udzielanej pomocy.

11. Wszystkie z 258 dowodów księgowych objętych analizą nie były opisane w sposób określony w § 8 ust. 11 umowy dotacji, gdyż:
- w 251 przypadkach takiego opisu dokonano, ale nie w sposób trwały na odwrocie dokumentów, tylko na odrębnej karcie;
 - w siedmiu przypadkach takiego opisu w ogóle nie dokonano.

Wskazane postanowienie umowy stanowi, że dowody księgowe związane z realizacją projektu muszą spełniać wymagania określone dla dowodu księgowego, zgodnie z art. 21 i art. 22 ustawy o rachunkowości, a ponadto winien być opisany na odwrocie dokumentu księgowego.

(akta kontroli str. 5422-5444)

Odnosnie braku opisów Koordynator oraz Prezes złożyły tożsame wyjaśnienia: *Dokument wewnętrzny „lista wypłat” jest na pierwszej stronie opisany zgodnie z wymogami MS. Dokument lista wypłat Verte ma doprecyzowany opis zadania z jakiego dokonano wydatkowanie środków. Dysponent Funduszu również zwrócił na to uwagę, jednakże po udzieleniu wyjaśnień zaakceptował sposób opisywania dokumentów wewnętrznych takich jak „lista wypłat”. Na dalszych etapach realizacji projektu Fundacja zdecydowała, że dokument wewnętrzny „lista wypłat” będzie także opisywana zgodnie z załącznikiem nr 6 do umowy dotacji.*

Odnosnie opisywania dokumentów księgowych na odrębnej karcie Koordynator oraz Prezes złożyły tożsame wyjaśnienia: *Załącznik nr 6 – wzór opisu dokumentu księgowego jest obszernym dokumentem i na wielu dokumentach mógł się nie*

zmieścić, dlatego stworzono odrębny załącznik, który spełniał wszystkie wymogi dotacji. Ponadto niektóre dokumenty księgowe mogą być dużo mniejszego rozmiaru niż format A4. Dodatkowo dokumenty finansowo-księgowe zawierają ID dokumentu oraz są opisane na odwrocie wraz z niezbędnymi pieczętami zawierającymi daty i podpisy. Karta na której dokument został opisany w sposób trwały według wzoru stanowiącego załącznik numer 6 – wzór opisu dokumentu finansowo-księgowego do umowy dotacji została trwale połączona z dokumentem księgowym i stanowiła nierozdzielalną całość tego dokumentu. Nadmieniam, iż Dysponent nie zgłosił żadnych uwag do takiego sposobu opisywania bowiem karta z opisem dokumentu była ewidencjonowana razem z dokumentem stanowiącym dowód księgowy i połączony w sposób trwały.

(akta kontroli str. 5390, 5413-5414)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że opis dowodu księgowego sporządzony na odrębnym załączniku i zszyty z tym dowodem nie stanowi trwałego opisu dokumentu. Takie działanie jest sprzeczne z intencją Dysponenta Funduszu, którą było opisanie dowodów księgowych w sposób uniemożliwiający wykorzystanie tych dowodów w innych projektach. Ponadto w zdecydowanej większości dowodów księgowych było wystarczająco dużo miejsca, aby dokonać stosownego opisu.

12. Fundacja udzieliła 23 obywatelom Ukrainy pomocy o łącznej wartości 17 280,89 zł, mimo że nie udokumentowano ani nie uprawdopodobniono tego, że wnioskodawcy faktycznie byli pokrzywdzeni w wyniku działań wojennych, co naruszało § 1 ust. 1 umowy dotacji, zgodnie z którym przedmiotem umowy była realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym. Osoby pierwszego kontaktu jako rodzaj przestępstwa wskazywały we wnioskach wyłącznie na wojnę. We wnioskach informacje dotyczące tego przestępstwa były ogólnikowe pozbawione szczegółów na temat czynów przestępczych, które bezpośrednio i indywidualnie dotknęły poszczególnych beneficjentów.

(akta kontroli str. 8674-8678, 8685-8689, 8695-8699, 9147-9153, 9411-9414, 9420-9424, 9431-9435, 9886-9892, 10550-10556, 10564-10571, 10810-10816, 11109-1115, 11417-11429, 11774-11781, 11793-11797, 12018-12022, 12204-12208, 12410-12414, 12431-12435, 12442-12446, 12989-12993, 13001-13005, 13612-13616, 13622-13630, 14215)

Prezes Fundacji wyjaśniła: (...) każda pomoc jaka została udzielona obywatelom ukraińskim została poprzedzona szerokim wywiadem przeprowadzonym przez osobę pierwszego kontaktu oraz potwierdzona przez beneficjenta własnoręcznym podpisem. Dodatkowo osoba pierwszego kontaktu sprawdzała dane przekroczenia granicy każdego Beneficjenta pochodzenia ukraińskiego. Nadmieniam, iż wytyczne z Ministerstwa Sprawiedliwości wskazywały na możliwość udzielania pomocy Ukraińcom pokrzywdzonym zbrodnią wojenną. W 2022 r. Ministerstwo Sprawiedliwości prowadziło akcję informacyjną poprzez wydruk i kolportaż ulotek. Ośrodkiem Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem przekazano wnioski o udzielenie pomocy sporządzone w języku ukraińskim, toteż każda osoba pochodzenia ukraińskiego wiedziała co podpisuje oraz to, że poświadczając własnoręcznym podpisem pokrzywdzenie przestępstwem. Odmowa udzielenia pomocy w kontekście szerokiej akcji informacyjnej Ministerstwa byłaby niewłaściwa z punktu widzenia interesu zaatakowanego narodu jak i koncepcji Ministerstwa Sprawiedliwości, która wprost wskazywała na potrzebę udzielenia takiej pomocy.

(akta kontroli str. 5519-5520)

13. Ze środków dotacji przyznanej w latach 2022-2023 na koszty administracyjne w wysokości 633 600 zł¹⁰¹, Fundacja nie zwróciła Dysponentowi Funduszu niewydatkowaną na ten cel część dotacji w kwocie 323 146,67 zł¹⁰² (51%).
(akta kontroli str. 4707-4708, 4761-4773, 5084-5085)

Odnosząc się do kwestii zwrotu Dysponentowi Funduszu niewykorzystanej części kosztów administracyjnych Prezes i Koordynator w złożonych wyjaśnieniach przywołały treść § 4 pkt 5 umowy dotacji. Dodały: *Zgodnie z tym zapisem w umowie Fundacja nie miała obowiązku zwrotu kosztów administracyjnych. Taki obowiązek wynikałby tylko w sytuacji gdyby koszty w stosunku do których zostały naliczone koszty administracyjne projektu uznane były za niekwalifikowalne. Z uwagi na ryczałtowy sposób rozliczania kosztów administracyjnych jeżeli wydatki te będą wyższe niż 25%, kosztów kwalifikowalnych to koszty powyżej wskazany limit będą podlegały zwrotowi na konto Dysponenta Funduszu. W przeciwnym wypadku takiego obowiązku nie ma. To są jedyne sytuacje, w których Fundacja byłaby zobowiązana do zwrotu, a w związku z tym, iż w Fundacji nie miały one miejsca nie zwróciła ona tychże kosztów.*

(akta kontroli str. 5111, 5117, 5229-5238)

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Fikcja poniesienia wydatków ze środków dotacji na koszty administracyjne określona w § 4 ust. 5 umowy dotacji (koszty administracyjne są rozliczane w sposób ryczałtowy i są traktowane jako wydatki poniesione), dotycząca jedynie uproszczonego sposobu rozliczania tych kosztów, nie może oznaczać – w świetle innych postanowień umowy – że wydatek na ten cel może być uznany za kwalifikowalny w sytuacji gdy faktycznie nie został poniesiony. Należy wskazać, że dotacja, zgodnie z § 3 ust. 2 umowy, powinna zostać wykorzystana w określonym czasie. Konstrukcja fikcji dokonania wydatków na koszty administracyjne mogłaby spowodować, że nawet przy rozliczeniu i zakończeniu realizacji umowy, środki na ten cel faktycznie w dalszym ciągu znajdowałyby się na rachunku beneficjenta. Z § 3 ust. 3 umowy wynika, że wydatki miały być dokonywane m.in. w sposób celowy i oszczędny, co oznacza, że wydatki (w tym na koszty administracyjne) powinny być dokonane – w przeciwnym bowiem razie nie można byłoby przeanalizować wykorzystania środków z dotacji pod tym kątem. Podnieść też należy, że § 3 ust. 9 lit. c umowy dotacji przewidywał, że wydatki ponoszone na realizację zadań będących przedmiotem umowy są kwalifikowalne, jeżeli faktycznie były poniesione w okresie realizacji zadania. Bardzo istotnego argumentu przemawiającego za tym, że niewydatkowane środki dotacji na koszty administracyjne nie mogą być traktowane jako kwalifikowalne, dostarczają § 3 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 umowy. Zawarto w nich jednoznaczne zobowiązanie do wydatkowania całej kwoty dotacji (czyli również kosztów administracyjnych) wyłącznie na realizację zadań będących przedmiotem tej umowy. Brak wykorzystania części środków i wynikająca z tego faktu możliwość wydatkowania ich na inne zadania statutowe Fundacji pozostaje w rażącej sprzeczności z powyższymi postanowieniami. Podkreślić też trzeba, że przepisy rozporządzenia w sprawie Funduszu nie dopuszczają w żadnym zakresie możliwości rozliczenia środków z dotacji, w sytuacji gdy faktycznie nie poniesiono wydatków.

¹⁰¹ 300 000 zł w 2022 r. i 333 600 zł w 2023 r.

¹⁰² 158 102,82 zł w 2022 r. i 165 043,85 zł w 2023 r.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek	W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o złożenie do Dysponenta Funduszu korekty sprawozdań zawierających prawidłową kwotę wydatków kwalifikowanych, tj. kwoty pomniejszonej o wydatki, które nie były niezbędne do realizacji zadania oraz zwrot wydatków niekwalifikowalnych w kwocie 451 443,52 zł.
Uwagi	NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, grudnia 2024 r.

Kontrolerzy
Marcin Sudół
główny specjalista kontroli
państwowej

/ - /

.....
podpis

Przemysław Pikuła
specjalista kontroli państwowej

/ - /

.....
podpis

Łukasz Nowakowski
starszy inspektor kontroli państwowej

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

/ - /

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. Wicedyrektor
Delegatury NIK w Kielcach
Krzysztof Wilkosz

/podpisano elektronicznie/